

MAŁGORZATA ROSALSKA

Niezbędnik doradcy zawodowego

w szkole podstawowej

.....

ZESTAW SCENARIUSZY ZAJĘĆ

MAŁGORZATA ROSALSKA

Niezbędnik doradcy zawodowego w szkole podstawowej

Zestaw scenariuszy zajęć

Poznań 2024

Małgorzata Rosalska

Niezbędnik doradcy zawodowego w szkole podstawowej.

Zestaw scenariuszy zajęć

Poznań 2024

ISBN wydania papierowego: 978-83-974010-1-3

ISBN wydania elektronicznego: 978-83-974010-4-4

Korekta: Iza Pisarek-Godawa | godawa studio

Projekt, skład i łamanie: Iza Pisarek-Godawa | godawa studio

Ilustracje: Łukasz Woźniak

Projekt okładki: Maciek Godawa | godawa studio

Publikacje powstały w ramach inwestycji Krajowego Planu Odbudowy w ramach projektu pt. „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”.

Wersję elektroniczną publikacji wraz z kartami pracy oraz *Poradnikiem doradcy zawodowego...* znajdziesz na stronie wuppoznan.praca.gov.pl.

Spis treści

Wstęp, czyli jak korzystać z Niezbędnika doradcy?	5
Klasy I–III	7
Wprowadzenie	9
1.1 Każdy zawód jest potrzebny	10
1.2 Mogę zostać...	12
1.3 Kto tutaj pracuje?	14
1.4 Dlaczego współpraca się opłaca?	16
Klasy IV–VI	19
Wprowadzenie	21
2.1 Mam talent	22
2.2 Dlaczego warto grać fair?	24
2.3 Jak działać efektywnie i nie marnować czasu?	27
2.4 Każdy przedmiot ma znaczenie!	29
Klasy VII	31
Wprowadzenie	33
3.1 W czym może pomóc Ci doradca zawodowy?	34
3.2 Co warto brać pod uwagę, wybierając zawód?	36
3.3 Bogaty świat zawodów	38
3.4 Zawód, który do mnie pasuje	41
3.5 Moje zasoby i ograniczenia	43
3.6 System edukacji w Polsce	45
3.7 Oferty edukacyjne po szkole podstawowej, czyli gdzie i jak mogę się dalej rozwijać	47
3.8 Jak analizować oferty szkół ponadpodstawowych?	49
3.9 Fakty, a nie przekonania. Mity dotyczące kariery zawodowej	51
3.10 Kto i gdzie może Ci pomóc zaplanować ścieżkę edukacyjno-zawodową	53
Klasy VIII	55
Wprowadzenie	57
4.1 Jak dobrze przygotować się do wyboru szkoły i zawodu?	58
4.2 Jak przygotować się do rekrutacji do szkół ponadpodstawowych?	60
4.3 Szkoły kształcące w zawodach – korzyści i ograniczenia	62
4.4 Liceum – korzyści i ograniczenia	64

4.5 Pułapki na drodze podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych	66
4.6 Praca po znajomości? Rola networkingu w projektach karierowych	68
4.7 Jak zostać fachowcem, czyli o roli kwalifikacji i kompetencji w profilu zawodowym	70
4.8 Kompetencje twarde i miękkie – jak możesz je rozwijać?	73
4.9 Uczymy się nie tylko w szkole	75
4.10 Masz szansę na sukces!	77

Karty pracy **79**

Karta pracy 1.2.1	81
Karta pracy 1.2.2	82
Karta pracy 1.3.1–10	83
Karta pracy 1.3.11	93
Karta pracy 1.4.1	94
Karta pracy 1.4.2	95
 Karta pracy 2.1.1	 96
Karta pracy 2.1.2	98
Karta pracy 2.3	100
 Karta pracy 3.1	 101
Karta pracy 3.4.1	103
Karta pracy 3.4.2	104
Karta pracy 3.5.1	105
Karta pracy 3.5.2	106
Karta pracy 3.6.1	107
Karta pracy 3.6.2	108
Karta pracy 3.8	109
Karta pracy 3.9	110
Karta pracy 3.10.1	111
Karta pracy 3.10.2	112
 Karta pracy 4.1	 113
Karta pracy 4.2	114
Karta pracy 4.8	115
Karta pracy 4.10	116

Wstęp, czyli jak korzystać z Niezbędnika doradcy?

Jak sam tytuł wskazuje, w tej publikacji powinny znaleźć się rzeczy niezbędne – czyli takie, które są przydatne i ważne. Nie warto zagracać tego opracowania zbędnymi szczegółami. O ile poradnik „Doradztwo zawodowe w szkole podstawowej” zawiera wszelkie informacje, które mogą być przydatne do projektowania rozwiązań dla konkretnej szkoły i inspirować do poszukiwania własnych projektów doradczych, tak w tej książce proponuję wyłącznie konkretne rozwiązania metodyczne. Mają one najprostszą formę – konspektów i kart pracy, które doradca zawodowy lub inna osoba realizująca zajęcia z doradztwa może wykorzystać w swojej pracy.

Wszystkie konspekty są autorskie. Pierwszymi ich recenzentami byli uczniowie, z którymi spotykam się na zajęciach z doradztwa zawodowego. Nie proponuję tu tematów, które mogą być realizowane na innych lekcjach. Moim założeniem jest wykorzystanie czasu przeznaczonego na doradztwo w szkole tak, aby uczniowie otrzymali wiedzę, która (z dużym prawdopodobieństwem) nie pojawi się na innych zajęciach.

Poniżej zebrałam kilka odpowiedzi ułatwiających korzystanie z tego opracowania. Mam nadzieję, że zebrane tu propozycje rozwiązań metodycznych będą równie inspirujące co przydatne szkolnym doradcom zawodowym ze szkół podstawowych.

1. Konspekty dotyczą zajęć o charakterze doradztwa grupowego. Są to projekty na 90 minut (klasy I–III) lub lekcje 45-minutowe.
2. Dostosuj konspekty do uczniów, z którymi pracujesz i do zasobów, którymi dysponujesz.
3. W konspektach nie podaję czasu na poszczególne zadania. Sam najlepiej wiesz, jak pracują Twoi uczniowie. Jeśli trzeba zatrzymać się dłużej przy jakimś zagadnieniu – zrób to. Jeśli jakieś treści wydają się oczywiste – pomij je. Jeśli zostanie Ci trochę czasu na lekcji – sam najlepiej wiesz, jak go wykorzystać. Ja w takich sytuacjach proponuję uczniom gry i zabawy zawodoznawcze. Ich przykłady znajdziesz w poradniku.
4. W konspektach nie wykorzystuję żadnych wystandaryzowanych testów. Tylko podczas zajęć „Mam talent i chcę go rozwijać” proponuję użycie ogólnodostępnego kwestionariusza inteligencji wielorakich Howarda Gardnera. Podczas zajęć grupowych nie ma czasu na indywidualne omówienie wyników. Jeśli uczeń i/lub jego rodzice mają potrzebę poznania preferencji czy zainteresowań poprzez wypełnienie testu, proponuję im konsultację indywidualną lub wskazuję miejsca, gdzie bezpłatnie świadczono jest doradztwo indywidualne.
5. W konspektach proponuję linki do konkretnych materiałów. Wykorzystuję tylko te, które są dostępne bezpłatnie, bez rejestracji ani logowania się. Zachęcam Cię do stałego sprawdzania, jakie materiały proponują instytucje

wspierające szkolne doradztwo zawodowe. Ich materiały są stale aktualizowane i bardzo inspirujące.

6. Konspekty dla klas VII–VIII przedstawiłam w kolejności, w jakiej realizuję je w szkole, w której pracuję jako doradca zawodowy. Możesz jednak przyjąć dowolną kolejność. To Ty ustalasz program realizacji doradztwa w szkole, w której pracujesz.
7. Zawsze sprawdzaj aktualność danych.
8. Jeśli polecasz uczniom jakieś lektury, upewnij się, czy są dostępne w szkolnej bibliotece.
9. Zadania domowe, które są zaproponowane w konspektach dla klas VII–VIII, są zawsze dodatkowe. Ich rolą jest stworzenie warunków do pogłębienia refleksji i wiedzy ucznia na temat jego/jej decyzji edukacyjno-zawodowych.
10. Zaproponowane konspekty potraktuj jako inspirację do własnych. To Ty najlepiej znasz swoich uczniów i ich potrzeby.

KLASY I–III

1

Wprowadzenie

Doradztwo w klasach I–III jest zintegrowane z innymi działaniami edukacyjnymi. Jego najważniejszym celem jest rozwijanie wiedzy o zawodach i rynku pracy, umiejętności i postaw związanych z pracą oraz kompetencji społecznych.

Nauczyciel ma wiele możliwości, aby te zajęcia poprowadzić w sposób ciekawy i angażujący uczniów. Na tym etapie edukacyjnym warto wykorzystywać:

- wycieczki zawodoznawcze,
- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- doświadczanie pracy,
- wiersze i opowiadania o zawodach.

Ważne, aby te doświadczenia były otoczone refleksją, aby nie pozostawały tylko wydarzeniem. Warto się do nich przygotować, a następnie je omówić.

Edukacja wczesnoszkolna to także czas rozwoju kompetencji społecznych i rozwijania postaw wobec pracy – własnej i cudzej. Rozwijanie takich cech jak systematyczność, sumienność, uczciwość, dbałość o jakość i terminowość, radzenie sobie ze stresem to budowanie kapitału na całe życie. Warto także zwrócić uwagę na rozwijanie kompetencji społecznych – pracy w zespole, radzenia sobie z konfliktami, mediowania i negocjowania. Zasoby w tym obszarze będą wykorzystywane w różnych obszarach życia dziecka.

Zaproponowane scenariusze są propozycją projektowania zajęć, które integrują różne cele związane z edukacją karierową na wczesnym etapie edukacji. Warto je dostosowywać nie tylko do uczniów, z którymi nauczyciel pracuje, ale także do społecznego otoczenia szkoły i środowiska życia dziecka.

1.1 Każdy zawód jest potrzebny

Cele

- Rozwijanie wiedzy zawodoznawczej
- Rozwijanie postawy szacunku dla pracy innych osób
- Rozwijanie umiejętności prezentowania i argumentowania własnych opinii

Treści

- Zawody
- Czynności zawodowe
- Możliwości okazywania szacunku

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymieni czynności zawodowe wybranych zawodów,
- zaproponuje argumenty uzasadniające potrzebę wybranych zawodów,
- wskaże konsekwencje braku osób wykonujących wybrane zawody,
- zaproponuje sposoby okazywania szacunku.

Metody

- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Papier do wykonania plakatów
- Mazaki, kredki

Przebieg lekcji

1. Nauczyciel zaczyna lekcję od pytań na forum: co by było, gdyby zabrakło...

- pielęgniarzy i pielęgniarek,
- kucharzy i kucharek,
- sprzedawców i sprzedawczyń,
- fryzjerów i fryzjerek,
- nauczycieli i nauczycielek,
- rolników i rolniczek.

Nauczyciel komentuje, że każdy zawód jest potrzebny i że gdyby jakiegoś zabrakło, to wszyscy mieliby duże kłopoty.

2. Podział uczniów na małe grupy. Uczniowie mają narysować zawody, które mogą spotkać w szkole (np. nauczycielka/nauczyciel, bibliotekarka/bibliotekarz, kucharka/kucharz, woźna/woźny, sekretarka/sekretarz, pielęgniarka/pielęgniarz).

3. Każda grupa prezentuje wyniki swojej pracy. Nauczyciel zapisuje na tablicy zawody pojawiające się po raz pierwszy. Następnie rozmawia z uczniami o tym, gdzie te osoby można spotkać w szkole i jakie zadania wykonują i co by się stało, gdyby tych osób w szkole nie było.

4. Rozmowa na forum. Nauczyciel animuje rozmowę na temat okazywania szacunku dla pracy osób, które można spotkać w szkole. Wykorzystuje w tym celu rysunki uczniów wywieszone na tablicy. Przy każdym zawodzie uczniowie proponują sposoby okazywania szacunku. Nauczyciel poszerza spektrum pomysłów.

5. Praca w małej grupie. Nauczyciel każdej grupie przydziela jeden z zawodów zapisanych na tablicy. Zadaniem uczniów jest narysowanie plakatu-laurki z podziękowaniem za wykonywaną pracę.

6. Zajęcia kończą się wycieczką po szkole. Uczniowie udają się do pracowników, dla których przygotowali laurkę i dziękują im za wykonywaną pracę.

1.2

Mogę zostać...

Cele

- Rozwijanie wiedzy o predyspozycjach do zawodu
- Rozwijanie świadomości własnych uzdolnień i cech
- Rozwijanie umiejętności planowania własnego rozwoju
- Rozwijanie umiejętności prezentowania i argumentowania własnych opinii

Treści

- Zawody
- Czynności zawodowe
- Cechy charakteru
- Umiejętności

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymieni czynności zawodowe wybranych zawodów,
- poda umiejętności potrzebne przy realizacji wybranych zawodów,
- nazwie cechy charakteru.

Metody

- Praca indywidualna
- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Karta pracy 1.2.1 (dla grup)
- Karta pracy 1.2.2 (dla każdego ucznia)
- Papier do wykonania plakatów
- Mazaki, kredki

Przebieg lekcji

1. **Nauczyciel** zaczyna lekcję od pytań na forum:

W jakich zawodach potrzebna jest...

- odwaga,
- cierpliwość,
- dokładność,
- kreatywność,
- sprawność fizyczna.

Nauczyciel komentuje, że do różnych zawodów potrzebne są pewne cechy i umiejętności, które pozwalają tę pracę wykonywać dobrze i efektywnie.

2. **Podział** uczniów na małe grupy. Każda grupa dostaje kartę pracy nr 1.2.1 i wypełnia ją.

3. **Każda** grupa przykleja swoją kartę na tablicy. Jedna osoba z grupy omawia wypełnioną kartę. Przy każdym zawodzie nauczyciel animuje krótką dyskusję i zachęca uczniów do proponowania dodatkowych pomysłów.

4. **Praca** indywidualna. Uczniowie otrzymują karty pracy nr 1.2.2. Każdy wypełnia ją indywidualnie.

5. **Praca** na forum. Nauczyciel zwraca uwagę na punkt 3 i 4 z karty pracy. Opowiada, że zarówno cechy charakteru, jak i umiejętności można rozwijać.

6. **Nauczyciel** inicjuje rozmowę wokół pytań:

- Jak można rozwijać sprawność fizyczną?
- Jak można rozwijać kreatywność?
- Jak można rozwijać cierpliwość?

7. **Zakończenie.** Prowadzący zachęca uczniów do zabrania karty pracy do domu i zastanowienia się wspólnie z rodzicami, w jaki sposób można rozwijać cechy i umiejętności potrzebne w zawodzie, w którym uczeń chciałby pracować.

1.3

Kto tutaj pracuje?

Cele

- Rozwijanie wiedzy o zawodach
- Rozwijanie wiedzy o miejscach pracy
- Rozwijanie wiedzy o narzędziach pracy
- Rozwijanie umiejętności prezentowania i argumentowania własnych opinii

Treści

- Zawody
- Miejsca pracy
- Narzędzia pracy

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- dopasuje zawody do miejsca pracy,
- dopasuje narzędzie pracy do zawodu.

Metody

- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Karty pracy 1.3.1–10 (po jednym egzemplarzu)
- Karta pracy 1.3.11 (dla każdej grupy)
- Klej
- Papier do wykonania plakatów
- Mazaki, kredki

Przebieg lekcji

1. **Nauczyciel** zaczyna lekcję od pytania, jakie miejsca pracy uczniowie znają w swojej miejscowości. Propozycje zapisuje na tablicy. Następnie prosi uczniów, aby wskazali zawody, jakie można spotkać w tych miejscach.
2. **Podział** uczniów na małe grupy. Konkurs, która grupa w ciągu 2 minut wypisze więcej zawodów, które można spotkać w danym miejscu pracy.
 - Teatr
 - Szpital
 - Restauracja
 - Szkoła
 - Centrum handlowe
3. **Podział** klasy na grupy 2–3-osobowe. Każda grupa otrzymuje kartę pracy z innym zawodem (1.3.1–10). W grupach uczniowie wykonują zadania:
 - Jaki zawód może wykonywać ta osoba? (rysunki są tak opracowane, aby uczniowie mogli zaproponować więcej niż jeden zawód)
 - Gdzie może pracować ta osoba?
 - Z rozsypanki (karta 1.3.11) przyklejają te przedmioty, którymi dana osoba posługuje się w pracy.
4. **Wyniki** pracy wywieszane są na tablicy. Przedstawiciel grupy omawia wyniki ich pracy.
5. **Nauczyciel** zapoznaje uczniów z Mapą Karier – Miasto Zawodów (<https://mapakarier.org/miasto-zawodow/>). Wspólnie z uczniami odwiedza wybrane miejsca (np. hala sportowa, ośrodek kultury, gospodarstwo sadownicze). Wspólnie sprawdzają, jakie zawody można spotkać w tym miejscu.
6. **Konkurs** w małych grupach. Uczniowie zapisują odpowiedzi na kartce. Wygrywa grupa, która ma najwięcej poprawnych odpowiedzi.

Gdzie pracuje:

 - barista/baristka,
 - groomer/groomerka,
 - zadziczacz/zadziczaczka,
 - florysta/florystka.
7. **Zadanie** domowe: nauczyciel zachęca, aby uczniowie w domu wspólnie z rodzicami sprawdzili zawody, w których pracują bliżsi i dalsi członkowie rodziny. Link do Mapy Karier z informacją o zadaniu wysyła rodzicom przez dziennik elektroniczny.

1.4

Dlaczego współpraca się opłaca?

Cele

- Rozwijanie wiedzy o zawodach
- Rozwijanie umiejętności pracy w grupie
- Rozwijanie motywacji do pracy zespołowej

Treści

- Korzyści ze współpracy
- Zasady pracy w grupie

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- uzasadni wartość pracy w grupie,
- dopasuje narzędzie pracy do zawodu,
- wskaże zawody, w których konieczna jest współpraca.

Metody

- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Karty pracy 1.4.1–2 (do wyświetlenia)
- Papier do wykonania plakatów
- Mazaki, kredki

Przebieg lekcji

- 1. Nauczyciel** prosi, aby każdy z uczniów na kartce wypisał jak najwięcej odcieni zielonego.
- 2. Podział** klasy na 4–5-osobowe grupy. Uczniowie mają to samo zadanie – wypisać wspólnie jak najwięcej odcieni koloru zielonego. Grupy podają liczbę barw. Ta grupa, która ma ich najwięcej, czyta je na forum. Pozostałe grupy dopowiadają tylko te propozycje, które nie pojawiły się wcześniej.

Nauczyciel prosi, aby uczniowie porównali liczbę odcieni, które wypisali samodzielnie, z liczbą tych wymienionych wspólnie. Animuje dyskusję wokół pytania: dlaczego efekt pracy w grupie jest większy niż w pracy indywidualnej?

- 3. Praca** w tych samych grupach. Nauczyciel prosi, aby uczniowie w ciszy przyjrzeni się rysunkowi (karta pracy 1.4.1), który będzie wyświetlony przez 5 sekund, po czym pokazuje go. Zadaniem uczniów jest wspólnie w grupie odtworzenie rysunku po wyłączeniu ekranu. Uczniowie prezentują swoje prace.
- 4. Nauczyciel** informuje, że za chwilę zostanie wyświetlony kolejny rysunek, ale tym razem uczniowie mogą się naradzić, jak chcą podejść do tego zadania. Nauczyciel przez 5 sekund wyświetla rysunek (karta pracy 1.4.2). Uczniowie odtwarzają go w grupie. Prezentują wyniki pracy.
- 5. Dyskusja** na temat zalet pracy w grupie. Nauczyciel rozmawia z uczniami na temat tego, co ułatwia, a co utrudnia pracę w grupie. Nauczyciel podkreśla, że umiejętność działania w grupie jest bardzo ważna także w pracy.
- 6. Praca** w małych grupach. Uczniowie wypisują zawody, które są potrzebne, aby powstała pizza. Nauczyciel komentuje, że to co widzimy jako efekt prac, albo jakiś produkt bardzo często jest wynikiem pracy przedstawicieli różnych zawodów.
- 7. Praca** w małych grupach. Konkurs – która grupa wypisze więcej zawodów, z którymi współpracuje:
 - kucharz/kucharka,
 - sprzedawca/sprzedawczyni,
 - pielęgniarz/pielęgniarka.
- 8. Zadanie** domowe. Nauczyciel zachęca uczniów, aby porozmawiali z rodzicami lub z innymi dorosłymi o tym, z przedstawicielami jakich zawodów współpracują w swojej pracy.

KLASY IV–VI

2

Wprowadzenie

Projektując zajęcia z doradztwa zawodowego dla klas IV–VI, warto uwzględnić dwie przesłanki: są to zajęcia najczęściej realizowane przez nauczycieli i wychowawców niebędących doradcami zawodowymi oraz powinny być zintegrowane z innymi działaniami edukacyjnymi i wychowawczymi proponowanymi uczniom w szkole.

Zaproponowane w tym opracowaniu scenariusze z powodzeniem mogą być realizowane na lekcjach wychowawczych lub warsztatach rozwojowych przez nauczycieli nieposiadających specjalistycznego przygotowania w zakresie doradztwa zawodowego. Są opracowane na 45 minut. Dołączone do nich karty pracy ułatwią osiągnięcie zaproponowanych celów.

Warto pamiętać, że doradztwo zawodowe to nie tylko pomoc w wyborze szkoły i zawodu. To także budowanie podstaw, które pozwolą na efektywne osiąganie celów i aspiracji edukacyjnych i zawodowych. Na tym etapie edukacyjnym szczególnie ważne jest budowanie świadomości uczniów o ich zasobach i ograniczeniach, o potrzebie inwestowania w swój rozwój, o znaczeniu kompetencji społecznych, o odpowiedzialności za wyniki swoich działań. Edukacja karierowa na tym etapie sprzyja także nazywaniu wyzwań i podpowiadaniu uczniom, jak radzić sobie z niepowodzeniami, presją i stresem. Lekcje wychowawcze lub spotkania ze szkolnym pedagogiem lub psychologiem mogą być pomocne do budowania zasobów, które będą potrzebne w klasie VII i VIII, kiedy uczeń będzie podejmował decyzje dotyczące jego zawodowej przyszłości.

2.1

Mam talent

Cele

- Rozwijanie wiedzy o własnych predyspozycjach
- Rozwijanie umiejętności dopasowywania własnych zasobów do wymagań zawodu
- Rozwijanie umiejętności prezentowania i argumentowania własnych opinii

Treści

- Inteligencje wielorakie
- Talent
- Zawód dopasowany

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże swoje mocne strony,
- opracuje profil do wybranego zawodu z wykorzystaniem koncepcji inteligencji wielorakich,
- dokona analizy własnych mocnych stron, w kontekście wymagań zawodu, którym uczeń jest zainteresowany.

Metody

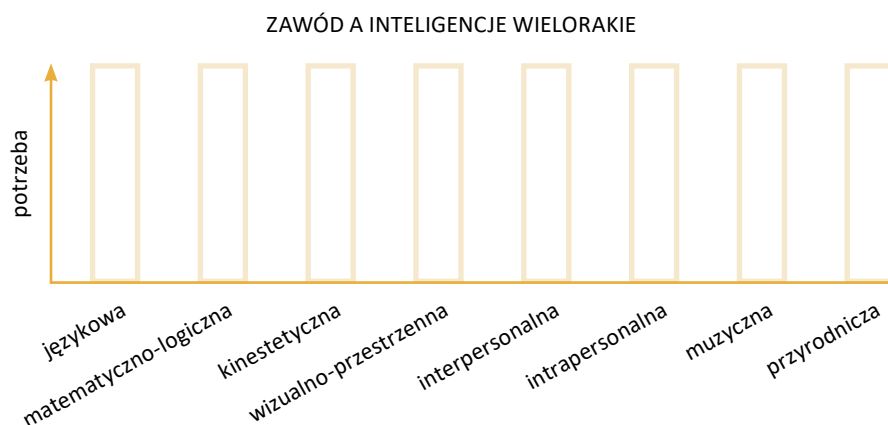
- Praca indywidualna
- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Karta pracy 2.1.1 (dla każdego)
- Karta pracy 2.1.2 (dla grup)

Przebieg lekcji

1. **Uczniowie** wypełniają kartę pracy 2.1.1. Nauczyciel informuje uczniów, że wróćą do niej w dalszej części zajęć.
2. **Nauczyciel** wyjaśnia ideę inteligencji wielorakich.
3. **Praca** w 3–4-osobowych grupach. Uczniowie otrzymują rozsypankę. Ich zadaniem jest dopasowanie nazwy inteligencji do jej opisu oraz zaproponowanych zawodów (karta pracy 2.1.2).
4. **Nauczyciel** rysuje na tablicy wykres.

Na przykładzie dowolnego zawodu uczniowie szacują, jak ważne w danym zawodzie są poszczególne wymiary inteligencji. Nauczyciel animuje dyskusję, prosi uczniów o uzasadnienie ich opinii.

5. **Praca** w małych, 3–4-osobowych grupach. Każdy uczeń zapisuje na kartce nazwę zawodu, który chciałby wykonywać. Do każdego z tych zawodów uczniowie w grupie wspólnie proponują profil inteligencji wielorakich.
6. **Praca** indywidualna. Każdy uczeń porównuje zaproponowany do swojego zawodu profil z wynikami kwestionariusza, który wypełnił na początku lekcji. Ocenia, na ile jego wyniki są dopasowane do zawodu.
7. **Nauczyciel** komentuje to ćwiczenie, akcentując, że:

- lepiej pracuje się w zawodzie, do którego ma się predyspozycje,
- talenty można i warto rozwijać,
- brak odpowiednich talentów nie dyskwalifikuje danej ścieżki zawodowej, ale rozwinięcie takich umiejętności wymaga więcej pracy,
- warto bazować na swoich mocnych stronach.

2.2 Dlaczego warto grać fair?

Cele

- Rozwijanie umiejętności pracy w grupie
- Rozwijanie etycznych postaw wobec pracy

Treści

- Zasada fair play
- Uczciwość w wykonywaniu zadań

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- omówi zasadę fair play,
- wskaże przykłady zastosowania zasady fair play w różnych obszarach życia.

Metody

- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Papier do wykonania plakatów
- Mazaki, kredki

Przebieg lekcji

1. Nauczyciel zaczyna lekcję od pytania, z czym uczniom kojarzy się zasada fair play. Skojarzenia zapisuje na tablicy. Następnie je kategoryzuje.

2. Nauczyciel w czacie GPT zadaje pytanie „Co to jest zasada fair play?”

Przykładowa odpowiedź:

Zasada fair play to koncepcja wywodząca się ze sportu, której celem jest promowanie uczciwej rywalizacji, szacunku dla przeciwnika, przestrzegania przepisów oraz ducha sportowej rywalizacji. Fair play zakłada, że uczestnicy gry lub zawodów będą działać w sposób etyczny, nie tylko starając się osiągnąć zwycięstwo, ale również zachowując odpowiednie postawy wobec innych uczestników, sędziów i kibiców.

W szerszym kontekście fair play odnosi się także do zachowań w życiu codziennym i może być stosowana poza sportem – w pracy, szkole, czy życiu społecznym – gdzie oznacza działanie zgodne z zasadami, uczciwość, odpowiedzialność oraz poszanowanie dla innych.

3. Nauczyciel animuje krótką rozmowę na temat wiarygodności źródła Chat GPT. Podkreśla potrzebę krytycznego analizowania otrzymanych odpowiedzi. Rozmawia z uczniami, gdzie można znaleźć wiarygodne informacje.

4. Podział uczniów na małe grupy. Każda grupa opracowuje plakat na ten sam temat: w jaki sposób zasadę fair play warto stosować w szkole?

5. Poszczególne grupy prezentują i omawiają swoje prace.

6. Zakończenie. Nauczyciel proponuje uczniom sprawdzenie czy czat GPT podpowie im inne możliwości zastosowania zasady fair play w szkole. Wpisuje na czacie pytanie „Jak zasada fair play może być zastosowana w szkole?” Wspólnie z uczniami porównuje plakaty z odpowiedzią z czatu.

Przykładowa odpowiedź:

Zasada fair play w szkole jest równie ważna jak w sporcie czy pracy, ponieważ promuje uczciwość, szacunek oraz odpowiedzialność, które są fundamentem dobrego środowiska edukacyjnego. Oto, jak fair play może przejawiać się w szkole:

Uczciwe podejście do nauki – uczniowie przestrzegający zasady fair play nie ściągają, nie przepisują prac od innych, nie oszukują na testach czy sprawdzianach. Uczniowie podchodzą do nauki i zdobywania wiedzy, co rozwija ich odpowiedzialność i samodzielność.

Szacunek dla innych uczniów – fair play to również szanowanie innych osób. Uczniowie traktują się z życzliwością i pomagają sobie wzajemnie, unikając

zachowań agresywnych, drwin czy wykluczania kogokolwiek z grupy. Dotyczy to również respektowania przestrzeni osobistej i własności innych osób.

Odpowiedzialne podejście do obowiązków – uczniowie, którzy stosują fair play, biorą odpowiedzialność za swoje zadania, dotrzymują terminów i podejmują wysiłek, aby realizować swoje obowiązki, co buduje poczucie rzetelności i samodyscypliny.

Sprawiedliwa rywalizacja – w konkursach, zawodach sportowych czy innych rywalizacyjnych aktywnościach uczniowie stosują zasadę fair play, unikając nieuczciwych metod, manipulacji czy poniżania innych. Liczy się dla nich nie tylko wygrana, ale i uczciwość w osiągnięciu celu.

Wspieranie słabszych i pomaganie innym – uczniowie przestrzegający zasad fair play pomagają kolegom i koleżankom, którzy mogą mieć trudności, czy to w nauce, czy w aktywnościach fizycznych. Dzielą się wiedzą, wspierają i oferują pomoc, co buduje wspólnotę i więzi między uczniami.

Szacunek dla nauczycieli i zasad szkolnych – fair play w szkole to również respektowanie nauczycieli, przestrzeganie zasad i regulaminu. Uczciwe podejście oznacza, że uczniowie nie łamią zasad dla swojej wygody i wykazują się odpowiedzialnością wobec społeczności szkolnej.

Otwartość na krytykę i naukę na błędach – uczniowie stosujący fair play potrafią przyjąć konstruktywną krytykę i wykorzystać ją do samorozwoju. Zamiast obwiniać innych, uczą się na swoich błędach i podejmują wysiłek, aby poprawić się w przyszłości.

Dbanie o środowisko szkolne – uczciwość i odpowiedzialność w szkole przejawiają się także w dbaniu o przestrzeń wspólną. Uczniowie stosujący zasadę fair play nie niszczą mienia szkolnego, dbają o porządek i przestrzegają zasad ochrony środowiska.

Zasada fair play w szkole buduje atmosferę opartą na wzajemnym szacunku i wspólnym dążeniu do rozwoju. Taka postawa wspiera nie tylko wyniki naukowe, ale także pomaga w kształtowaniu wartościowych postaw społecznych na przyszłość.

7. Zakończenie. Nauczyciel animuje dyskusję, dlaczego warto przestrzegać zasady fair play w różnych sytuacjach, nie tylko w szkole.

2.3 Jak działać efektywnie i nie marnować czasu?

Cele

- Rozwijanie umiejętności zarządzania czasem
- Rozwijanie umiejętności planowania działań

Treści

- Pożeracze czasu
- Metody zarządzania czasem
- Znaczenie efektywnego odpoczynku

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymieni pożeracze czasu,
- wykorzysta matrycę Eisenhowera do określenia ważności i pilności zadań,
- wskaże korzyści wynikające z planowania czasu,
- wskaże aktywne formy odpoczynku.

Metody

- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Karta pracy 2.3 (dla grup)

Przebieg lekcji

1. **Za** pomocą gry w szubienicę uczniowie odgadują hasło „POŻERACZE CZASU”.

2. **Dyskusja.** Uczniowie wymieniają swoje pożeracze czasu, nauczyciel zapisuje je na tablicy. Następnie animuje rozmowę o tym, które pożeracze zabierają najwięcej czasu.

Nauczyciel wskazuje, że są metody, które pomagają zarządzać czasem. Pyta uczniów, czy stosują jakieś metody.

Zapoznaje uczniów z ideą matrycy Eisenhowera.

3. **Uczniowie** w małych grupach uzupełniają matrycę (karta pracy 2.3). Nauczyciel czyta czynności, a uczniowie w grupie decydują, do której części matrycy je wpisać.

- wziąć leki
- zrobić zakupy dla babci
- wyjść z psem na spacer
- przygotować się do sprawdzianu za tydzień
- obejrzeć serial
- powtórzyć słówka z angielskiego
- wynieść śmieci
- posprzątać pokój
- zadzwonić do koleżanki/kolegi, żeby pogadać
- zadzwonić do koleżanki/kolegi, żeby zapytać o zadanie domowe
- poprawić ocenę z matematyki
- zjeść obiad
- sprawdzić YouTube
- przeczytać fragment lektury
- iść na spacer

Następnie na forum uczniowie sprawdzają, gdzie wpisali poszczególne czynności.

4. **Nauczyciel** podpowiada uczniom, że warto znaleźć swój własny sposób planowania działań. Opowiada o tym, jakie metody on stosuje (np. to-do-list, pomodoro, kalendarze i terminarze).

Przypomina, że odpoczynek także trzeba zaplanować. Animuje rozmowę o tym, jak uczniowie odpoczywają. Zwraca uwagę na to, że odpoczynek powinien być aktywny.

5. **Zakończenie.** Nauczyciel zachęca uczniów do przeczytania 2 rozdziałów:

- Nawyk trzeci – Rób najpierw to, co najważniejsze
- Nawyk siódmy – Ostrzenie piły

z książki S. Coveya *7 nawyków skutecznego nastolatka* (Poznań 2022). Warto upewnić się, czy książka jest w szkolnej bibliotece.

2.4

Każdy przedmiot ma znaczenie!

Cele

- Rozwijanie wiedzy o zawodach
- Rozwijanie umiejętności łączenia wiedzy z różnych przedmiotów z aktywnościami zawodowymi
- Wzmacnianie motywacji do uczenia się

Treści

- Relacja między przedmiotami szkolnymi a światem pracy

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże znaczenie wiedzy z poszczególnych przedmiotów szkolnych dla wybranych zawodów.

Metody

- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Papier do opracowania plakatu
- Mazaki

Przebieg lekcji

1. Rozmowa. Nauczyciel animuje rozmowę na temat tego, czy uczniowie mają taką samą motywację do uczenia się każdego przedmiotu w szkole. Wspólnie zastanawiają się, z czego wynikają różnice (nasze uzdolnienia, nauczyciel, postrzeganie przydatności, trudność przedmiotu). Nauczyciel wskazuje, że w szkole, a później w pracy zawsze będą zadania, które lubimy bardziej, i takie, które lubimy mniej. Prowadzi dyskusję wokół pytania, co można zrobić, aby poprawić swoją motywację do uczenia się.

2. Nauczyciel zwraca uwagę, że wiedza z różnych przedmiotów może przydać się w różnych zawodach. Czasem wykorzystanie tej wiedzy jest bardzo nieoczywiste. Omawia to na przykładzie zawodu cukiernika:

- Matematyka: proporcje
- Język polski: nazwy ciastek, wpisy w mediach społecznościowych pracowni, komunikacja z klientami
- Chemia: reakcje chemiczne
- Plastyka: dekoracje
- Język angielski: komunikacja z klientami z zagranicy
- Religia: zwyczaje świąteczne związane z ciastami typowymi dla poszczególnych świąt
- Geografia: wyroby cukiernicze w poszczególnych krajach, import produktów wykorzystywanych w cukiernictwie

3. Uczniowie dopowiadają zastosowanie wiedzy z:

- biologii,
- fizyki,
- muzyki,
- historii,
- WF-u.

4. Podział uczniów na 4–5-osobowe grupy. Każda grupa otrzymuje papier i mazaki oraz losuje zawód.

- Sprzedawca / sprzedawczyni
- Fryzjer / fryzjerka
- Pielęgniarka / pielęgniarka
- Mechanik samochodowy / mechaniczka samochodowa
- Rolnik / rolniczka
- Prawnik / prawniczka

Uczniowie przygotowują plakat ilustrujący, jaka wiedza z poszczególnych przedmiotów jest potrzebna w danym zawodzie.

5. Prezentacja i omówienie plakatów na forum.

KLASY VII

3

Wprowadzenie

Lekcje z doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII powinny mieć charakter specjalistyczny. Ponieważ doradca zawodowy ma tylko po 10 godzin zajęć z uczniami z tych klas, warto ten czas wykorzystać optymalnie. Szkoda jest go tracić na treści, które mogą być realizowane przez innych nauczycieli na innych zajęciach.

Zaproponowane w tej części opracowania scenariusze są zgodne z treściami wskazanymi w załączniku do Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego. Ich układ odzwierciedla to, jak ja pracuję z uczniami w mojej szkole. Kolejność może być jednak dostosowywana do potrzeb i celów określonych dla poszczególnych szkół i klas.

Celem tak zaprojektowanych zajęć jest przygotowanie uczniów do podjęcia decyzji o wyborze szkoły i zawodu. To przygotowanie obejmuje zarówno wiedzę o systemie szkolnym, zawodach, rekrutacji, ale także umiejętności związane z planowaniem działań, ustalaniem priorytetów, redukowaniem stresu, planowaniem efektywnego odpoczynku. Doradztwo zawodowe jest tu postrzegane w perspektywie długoterminowej, w perspektywie uczenia się przez całe życie.

W scenariuszach nie wykorzystuję testów i kwestionariuszy. Nie ma na nie przestrzeni w ramach doradztwa grupowego. Jeśli uczeń potrzebuje pomocy w rozpoznaniu predyspozycji zawodowych, zachęcam go do skorzystania z bezpłatnego poradnictwa indywidualnego w szkole lub w instytucjach, z którymi szkoła współpracuje.

Zachęcam do postrzegania tych scenariuszy jako inspiracji do własnych projektów. Warto je modyfikować i dopasowywać do potrzeb uczniów, z którymi doradca pracuje.

3.1

W czym może pomóc Ci doradca zawodowy?

Cele

- Rozwijanie motywacji do udziału w zajęciach z doradztwa zawodowego
- Wskazanie na zagadnienia omawiane na zajęciach z doradztwa zawodowego
- Omówienie roli doradcy zawodowego w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych

Treści

- Rola doradcy zawodowego
- Obszary wsparcia doradczego

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wyjaśnia rolę doradcy zawodowego,
- wymienia zadania, w których doradca może mu pomóc,
- proponuje argumenty uzasadniające potrzebę uczestniczenia w zajęciach z doradztwa zawodowego.

Metody

- Test wiedzy
- Praca w grupach
- Praca indywidualna
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Karty pracy 3.1 (dla grup)
- Karteczki post-it

Przebieg lekcji

1. **Nauczyciel** przedstawia się, omawia organizację zajęć z doradztwa zawodowego i wskazuje główny cel tych zajęć: pomoc uczniom w wyborze szkoły ponadpodstawowej i zawodu. Wyjaśnia, dlaczego na tych zajęciach nie stawia się ocen.
2. **Burza** mózgów (flipchart, tablica lub Mentimeter) na temat: co jest potrzebne, aby dobrze podjąć decyzję o wyborze szkoły ponadpodstawowej? Nauczyciel grupuje wypowiedzi uczniów, wskazuje na grupy czynników. Wyniki burzy mózgów odnosi do tematyki zajęć, wskazuje, które tematy będą omawiane na lekcjach.
3. **Podział** klasy na 4–5-osobowe grupy. Każda grupa otrzymuje test wiedzy (karta praca 3.1). Uczniowie wspólnie rozwiązują test. Następnie odpowiedzi są sprawdzane na forum. Nauczyciel wskazuje, jak ważna jest wiedza o systemie edukacji i różnych możliwościach – im więcej wiemy, tym większe szanse, że nasze decyzje będą świadome i przemyślane.
4. **Praca** indywidualna. Uczeń na kartce zapisuje numery od 1 do 10. Nauczyciel czyta poniższe stwierdzenia. Jeśli uczeń uważa dane stwierdzenie za prawdziwe stawia plus, jeśli nie – minus. Następnie doradca sprawdza, jak uczniowie odpowiadali. Wyjaśnia co jest faktem, a co nie. Tłumaczy rolę doradcy zawodowego.
 1. Doradca zawodowy powie mi, jaki wybrać zawód.
 2. Doradca zawodowy powie mi, jaką szkołę mam wybrać.
 3. To ja jestem odpowiedzialny za wybór szkoły.
 4. Na zajęciach z doradztwa zawodowego będziemy robić testy, które wskażą mi dokładnie zawód, który mam wybrać.
 5. Na doradztwie zawodowym będziemy robić głównie testy.
 6. Jeśli ktoś już wie, jaką szkołę chce wybrać, to nie musi chodzić na zajęcia z doradztwa zawodowego.
 7. Lekcje z doradztwa zawodowego są tylko dla uczniów, którzy chcą iść do szkoły branżowej lub do technikum.
 8. Doradca zawodowy pomoże mi podjąć decyzję o wyborze szkoły.
 9. Doradca zawodowy pomoże mi przemyśleć, jakie zawody do mnie pasują.
 10. Przy wyborze zawodu najważniejsze są zainteresowania.
5. **Pytania** uczniów i dyskusja.
6. **Podsumowanie.** Każdy uczeń na post-it lub w Mentimeter kończy zdanie: *Chcę chodzić na zajęcia doradztwa zawodowego, ponieważ...* Nauczyciel zbiera kartki, przykleja je na tablicy i robi im zdjęcie lub zapisuje plik. Informuje uczniów, że te odpowiedzi będą wykorzystane na następnych zajęciach.
7. **Zakończenie** zajęć. Zaproszenie na kolejne spotkanie.

3.2 Co warto brać pod uwagę, wybierając zawód?

Cele

- Rozwijanie wiedzy zawodoznawczej
- Rozwijanie słownictwa w zakresie opisywania decyzji edukacyjno-zawodowych
- Rozwijanie wiedzy na temat kryteriów wyboru zawodu
- Rozwijanie krytycznego myślenia w zakresie wyborów edukacyjno-zawodowych

Treści

- Kategorie opisu zawodów

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymienia kryteria opisu zawodu,
- analizuje zawód, posługując się wybranymi kryteriami.

Metody

- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Papier do wykonania plakatów
- Mazaki
- Stare gazety, które można wykorzystać do zrobienia plakatu

Przebieg lekcji

1. **Nauczyciel** zaczyna od omówienia wyników pracy z poprzedniej lekcji. Podkreśla, że zajęcia z doradztwa są tak zaplanowane, aby pomóc uczniom podjąć dobre decyzje odnośnie do wyboru szkoły ponadpodstawowej i zawodu. Ponownie przypomina, dlaczego na tych lekcjach nie stawia się ocen.
2. **Praca** na forum. Nauczyciel dzieli tablicę na 3 kolumny. Zadaje pytania, co uczniowie biorą pod uwagę:
 - wybierając pizzę,
 - kupując buty,
 - wybierając miejsce na wakacje.
 Wyniki zapisuje w kolejnych kolumnach. Komentuje, że przy każdym wyborze podejmujemy decyzję, kierując się konkretnymi czynnikami i potrzebujemy dokładnych informacji, aby podjąć decyzję. Podobnie jest z wyborem zawodu.
3. **Nauczyciel** omawia podstawowe kryteria opisu zawodu na wybranym przez siebie przykładzie. Może to być własna praca.

Kryteria:

 - Kwalifikacje i wymagania formalne
 - Ścieżki edukacyjne
 - Typowe zadania zawodowe
 - Zarobki
 - Warunki pracy
 - Korzyści wynikające z wykonywania zawodu
 - Zagrożenia wynikające z wykonywania zawodu
 - Typowe formy zatrudnienia
 - Możliwości zatrudnienia
 - Stabilność zatrudnienia
4. **Podział** klasy na mniejsze grupy. Każda grupa opracowuje plakat o wylosowanym zawodzie, wykorzystując kryteria opisu zawodu omówione przez nauczyciela. (Kryteria te powinny być cały czas widoczne.) Nauczyciel sam decyduje, jakie zawody proponuje uczniom do wylosowania.
5. **Grupy** prezentują i omawiają wyniki własnej pracy.
6. **Nauczyciel** podkreśla mnogość i różnorodność czynników, na podstawie których można opisywać zawody.

3.3 Bogaty świat zawodów

Cele

- Rozwijanie wiedzy zawodoznawczej
- Rozwijanie umiejętności wyszukiwania informacji niezbędnych przy podejmowaniu decyzji edukacyjno-zawodowych

Treści

- Rodzaje zawodów (regulowane, deficytowe, nadwyżkowe, z przyszłością, szkolnictwa zawodowego)
- Różnice między zawodem a branżą
- Źródła informacji o zawodach

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże różnice między zawodem a branżą,
- wyjaśni pojęcie zawód regulowany,
- wyjaśni różnicę między zawodami deficytowymi i nadwyżkowymi,
- wskaże podstawowe źródła wiedzy o zawodach,
- wskaże źródło wiedzy o zawodach nadwyżkowych i deficytowych.

Metody

- Quiz
- Praca na forum

Potrzebne materiały

- Dostęp do Internetu

Przebieg lekcji

- 1. Quiz.** Z wykorzystaniem dowolnej aplikacji uczniowie odpowiadają na pytanie:

Ile jest łącznie zawodów, których mogą się uczyć w szkołach branżowych, technikach i szkołach policealnych?

- a. Około 15 b. Około 50 c. Około 200 d. Około 800

Nauczyciel wyjaśnia, że uczniowie sami oceniają poprawność swojej odpowiedzi na koniec dzisiejszych zajęć.

- 3. Nauczyciel** wchodzi na stronie Mapa Karier w zakładkę Ścieżki kariery (<https://mapakarier.org/sciezki-kariery/>) i prosi uczniów, aby odczytali liczbę dostępnych na stronie zawodów. Komentuje, że nie jest to liczba skończona, że na stronie systematycznie dodawane są nowe zawody.

Nauczyciel na przykładzie 2 wylosowanych zawodów („Losuj zawód”) omawia strukturę opisu zawodu na stronie. Jeden w wersji męskiej, jeden w żeńskiej.

- 4. Zakładka** „Szukaj po kategoriach”. Nauczyciel omawia i prezentuje proponowane na stronie kategorie: czynności zawodowe, branża, środowisko pracy.

- 5. Funkcja** „Filtry i sortowanie”. Nauczyciel demonstruje filtry: zawody przyszłości, zawody regulowane, zawody szkolnictwa zawodowego. Wykorzystując konkretne przykłady, wyjaśnia uczniom, czym są zawody regulowane.

- 6. Informator** o zawodach szkolnictwa branżowego (<https://doradztwo.ore.edu.pl/informator-o-zawodach-szkolnictwa-branzowego/>). Nauczyciel pokazuje uczniom drugie źródło wiedzy i komentuje, że jest ono szczególnie ważne dla uczniów, którzy myślą o wyborze szkoły branżowej I stopnia lub technikum. Omawia budowę informatora. Wyjaśnia, że zawody są w nim podzielone według 32 branż. Na podstawie spisu treści z informatora wyjaśnia pojęcie branży. Wskazuje na liczbę zawodów kształcenia branżowego.

- 7. Barometr** Zawodów (<https://barometrzawodow.pl/>). Nauczyciel prezentuje uczniom trzecie źródło i omawiając funkcje strony, wskazuje na kategorie zawodów nadwyżkowych i deficytowych. Demonstruje dane dla powiatu, w którym znajduje się szkoła.

- 8. Podsumowanie.** Nauczyciel odwołuje się do pytania z początku lekcji i wyjaśnia, na podstawie jakiego źródła można ustalić prawidłową odpowiedź. Podkreśla znaczenie dobrych i sprawdzonych źródeł informacji o zawodach.

- 9. Quiz** na zakończenie lekcji. Praca na forum. Nauczyciel zadaje uczniom pytania prawda/fałsz.

- Na stronie Mapa Karier można znaleźć tylko zawody regulowane. (fałsz)
- Liczba zawodów na stronie Mapa Karier jest stała, nie zmienia się. (fałsz)
- Zawody szkolnictwa branżowego podzielone są na 40 branż. (fałsz)
- Na okładce informatora o zawodach szkolnictwa branżowego są tru-skawki. (prawda)
- W Barometrze Zawodów można sprawdzić czy konkretny zawód w kon-kretnym powiecie jest deficytowy. (prawda)

11. Zadanie domowe. Uczniowie wykorzystują filtr preferencji na stronie Mapa Karier i sprawdzają swoje wyniki. Nauczyciel zachęca ich, aby dokładniej poprzyglądali się zawodom z największym dopasowaniem.

Ważne: Ponieważ Mapa Karier i Informator o zawodach szkolnictwa branżo-wego to podstawowe źródła informacji zawodoznawczych dla uczniów, suge-ruję, aby linki do tych materiałów przesłać uczniom i ich rodzicom/opiekunom drogą mailową.

Jeśli doradca zawodowy ma swoją gazetkę ścienną w szkole, warto także tam te dwa adresy wyeksponować.

3.4 Zawód, który do mnie pasuje

Cele

- Powiększanie świadomości na temat swoich preferencji dotyczących wyboru zawodu
- Rozbudowanie słownictwa w zakresie opisywania decyzji edukacyjno-zawodowych
- Poszerzanie wiedzy na temat kryteriów wyboru zawodu
- Rozwijanie umiejętności uzasadniania własnych wyborów
- Rozwijanie krytycznego myślenia w zakresie wyborów edukacyjno-zawodowych

Treści

- Formuła optymalnego wyboru zawodu
- Kryteria wyboru zawodu

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymienia elementy składające się na „samopoznanie”,
- omawia zbiory formuły optymalnego wyboru zawodu,
- przyporządkowuje kryteria wyboru zawodu do zbiorów formuły optymalnego wyboru zawodu,
- uzasadnia dopasowanie zawodu do wskazanych kryteriów.

Metody

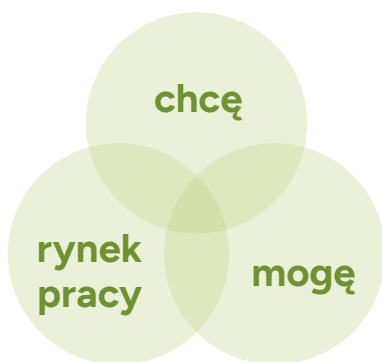
- Praca w grupach
- Dyskusja na forum

Potrzebne materiały

- Karty pracy nr 3.4.1–2 (dla grup) lub materiały na plakat

Przebieg lekcji

- 1. Lekcja** zaczyna się od odgadnięcia hasła „SAMOPOZNANIE”. Można do tego wykorzystać rebus, kalambury, grę w szubienicę. Doradca wyjaśnia, dlaczego to zagadnienie jest ważne w procesie wyboru zawodu. Nie można dobrze wybrać zawodu, jeśli nie wiemy, jaki zawód do nas pasuje.
- 2. Podział** klasy na mniejsze grupy i praca z kartą 3.4.1. Uczniowie wypisują, co warto o sobie wiedzieć, aby dobrze wybrać zawód. Prace wywieszane są na tablicy. (Alternatywnie, jeśli nauczyciel nie ma możliwości wydrukowania kart, uczniowie mogą zrobić plakat na ten temat).
- 3. Nauczyciel** rysuje na tablicy zbiory składające się na formułę optymalnego wyboru zawodu. Omawia ją.

Następnie odczytuje propozycje uczniów z wypełnionych kart pracy. Uczniowie decydują, do którego zbioru przyporządkują dany element. Nauczyciel omawia wyniki pracy. Analizuje z uczniami, jak ilościowo rozłożyły się wskazane przez nich elementy.

- 4. Uczniowie** w grupach wypełniają kartę 3.4.2. Przedstawiciele trzech kolejnych grup odczytują elementy z poszczególnych zbiorów. Nauczyciel wyjaśnia ewentualne wątpliwości.
- 5. Każda** grupa losuje inny zawód i omawia go w kontekście elementów ze zbiorów formuły optymalnego zawodu. Wyniki pracy grupy prezentują na forum.
- 6. Zadanie** domowe. Uczniowie mają się zastanowić nad zawodem/zawodami, o których myślą, wykorzystując formułę optymalnego wyboru zawodu.

3.5 Moje zasoby i ograniczenia

Cele

- Rozwijanie umiejętności krytycznej analizy własnych mocnych i słabych stron w kontekście planów edukacyjno-zawodowych
- Rozwijanie umiejętności planowania własnego rozwoju

Treści

- Rodzaje zasobów karierowych
- Sposoby analizowania własnych zasobów i ograniczeń
- Znaczenie informacji zwrotnej w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże rodzaje zasobów karierowych,
- wskaże własne mocne strony,
- wskaże własne ograniczenia,
- wskaże źródła informacji zwrotnej na temat własnych zasobów karierowych.

Metody

- Praca indywidualna
- Praca na forum

Potrzebne materiały

- Karta pracy 3.5.1–2 (dla każdego)

Przebieg lekcji

1. Lekcja rozpoczyna się od obejrzenia filmu *Poznaj swoje mocne i słabe strony oraz rolę samooceny w planowaniu przyszłości* <https://www.youtube.com/watch?v=-8ck4BTzMtg> (8:31).

2. Nauczyciel za pomocą gry w szubienicę wprowadza pojęcie „ZASOBY”.

Wyjaśnia, dlaczego warto zająć się tym tematem na zajęciach z doradztwa zawodowego.

3. Prezentacja. Nauczyciel omawia cztery grupy zasobów: indywidualne, społeczne, finansowe, rzeczowe.

4. Praca indywidualna. Uczniowie oceniają przydatne zasoby z perspektywy zawodu, o którym myślą i wypełniają kartę pracy 3.5.1.

5. Następnie wypełniają arkusz samooceny (karta pracy 3.5.2).

6. Nauczyciel komentuje wykonane przez uczniów zadania.

- Zasoby i ograniczenia analizujemy w kontekście konkretnego zawodu.
- Warto określić zasoby, które są konieczne, i deficyty, które mocno utrudniają realizację aspiracji zawodowych.
- Większość zasobów można i warto rozwijać.

7. Uczniowie podczas dyskusji na forum szukają możliwości:

- pracy nad cechami charakteru,
- rozwijania umiejętności pracy w grupie,
- pozyskiwania środków finansowych,
- rozwijania kompetencji cyfrowych,
- nawiązywania nowych znajomości.

8. Podsumowanie zajęć. Każdy ma zasoby, warto je rozpoznawać i rozwijać. Im lepsze dopasowanie naszych mocnych stron do zawodu, tym mamy większe szanse na sukces.

9. Zadanie domowe dla chętnych. Lektura książki S. Covey *7 nawyków skutecznego nastolatka* (Poznań 2022).

3.6 System edukacji w Polsce

Cele

- Poszerzanie wiedzy na temat systemu edukacji w Polsce
- Rozwijanie umiejętności planowania ścieżek edukacyjnych
- Rozwijanie umiejętności krytycznego wykorzystywania źródeł informacji

Treści

- System edukacji
- Typy szkół ponadpodstawowych
- Rodzaje egzaminów w szkołach ponadpodstawowych

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymieni typy szkół w polskim systemie edukacji,
- zaplanuje ścieżkę edukacyjno-zawodową do konkretnego zawodu,
- omówi egzaminy w szkołach ponadpodstawowych.

Metody

- Praca w małej grupie
- Praca na forum

Potrzebne materiały

- Karta pracy 3.6.1 (dla grup)
- Karta pracy 3.6.2 (do wyświetlenia)

Przebieg lekcji

1. **Nauczyciel** pyta uczniów, jakie znają systemy. Odpowiedzi zapisuje na tablicy. Następnie rozmawia z uczniami na temat cech systemów. Podkreśla, że system to nie tylko elementy, ale także relacje między nimi oraz zasady, jakie rządzą danym systemem. Przedstawia temat lekcji: system edukacji w Polsce.
2. **Podział** na mniejsze grupy. Uczniowie rozwiązują test (karta pracy 3.6.1).

Otrzymują informację, że mają sprawdzać poprawność odpowiedzi podczas całych zajęć.
3. **Prezentacja.** Nauczyciel omawia elementy systemu edukacji – od szkoły podstawowej do studiów doktoranckich (karta pracy 3.6.2).
4. **Uczniowie** wspólnie sprawdzają wypełniony wcześniej i korygowany podczas zajęć test.
5. **Zadanie** domowe. Uczniowie sprawdzają ścieżki kształcenia dla zawodu, o którym myślą. W tym celu wykorzystują Mapę Karier.

3.7 Oferty edukacyjne po szkole podstawowej

czyli gdzie i jak mogę się dalej rozwijać

Cele

- Rozwijanie wiedzy na temat systemu edukacji w Polsce
- Rozwijanie umiejętności planowania ścieżek edukacyjnych
- Rozwijanie umiejętności wyszukiwania i analizowania informacji

Treści

- Typy szkół ponadpodstawowych
- Rodzaje egzaminów w szkołach ponadpodstawowych
- Ścieżki edukacyjne

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymieni typy szkół w polskim systemie edukacji,
- zaplanuje ścieżkę edukacyjno-zawodową do konkretnego zawodu,
- omówi egzaminy w szkołach ponadpodstawowych.

Metody

- Praca w małej grupie
- Praca na forum

Potrzebne materiały

- Dostęp do Internetu

Przebieg lekcji

1. **Lekcja** rozpoczyna się od obejrzenia fragmentu filmu *4 filary wyboru szkoły. Typy szkół ponadpodstawowych. Stwórz swój cel zawodowy* <https://www.youtube.com/watch?v=4cZkfxmQUA8&list=PLDusPfadugJeirB2anJC7sMx-cuBvFk-lZ> (2:03–8:28).
2. **Aktywność** na forum. Nauczyciel sprawdza wiedzę uczniów. Czyta zdanie – uczniowie, którzy uznają, że to prawda, podnoszą rękę.
 - Po liceum zdaje się egzamin zawodowy.
 - Technikum trwa 5 lat.
 - W technikum nie zdaje się matury.
 - Wybór szkoły branżowej zamyka drogę na studia.
 - Po szkole podstawowej można iść do liceum profilowanego. (Uwaga! Przy tym pytaniu uczniowie często popełniają błąd. Warto od razu wyjaśnić, że nie ma liceów profilowanych.)
 - Po szkole branżowej I stopnia zdaje się maturę.
 - Szkoła branżowa I stopnia trwa tyle samo co liceum.
 - Aby iść na studia, konieczna jest matura.
3. **Nauczyciel** otwiera stronę z Informatorem o zawodach szkolnictwa branżowego, pokazuje różnicę między technikum a szkołą branżową. Zwraca uwagę na opis trzech ścieżek kształcenia po szkole podstawowej w zawodach technicznych – np. technik budowy dróg, technik hotelarstwa.
4. **Nauczyciel** na przykładzie dowolnych zawodów ze szkoły branżowej i technikum wyjaśnia pojęcie kwalifikacji i kwalifikacyjnych kursów zawodowych.
5. **Praca** w małych grupach. Uczniowie, wykorzystując Mapę Karier, sprawdzają ścieżki kształcenia w zawodach, o których myślą.
6. **Podsumowanie.** Nauczyciel podkreśla:
 - że do celów zawodowych prowadzą różne ścieżki,
 - znaczenie poszukiwania ścieżek alternatywnych,
 - że nie warto porównywać się do innych, każdy może projektować i realizować inne ścieżki.

3.8 Jak analizować oferty szkół ponadpodstawowych?

Cele

- Rozwijanie wiedzy na temat źródeł informacji o szkołach
- Rozwijanie krytycznego myślenia
- Rozwijanie kompetencji w zakresie krytycznej analizy dostępnych informacji

Treści

- Źródła informacji o szkołach
- Kryteria analizy informacji
- Informacja a reklama

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymieni źródła informacji o szkołach ponadpodstawowych,
- dokona oceny wiarygodności źródeł informacji o szkołach ponadpodstawowych,
- rozróżni fakty od informacji o charakterze promocyjnym i reklamowym.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- 3 zielone i 3 czerwone kartki dla każdej grupy
- Karta pracy 3.8 (do wyświetlenia)

Przebieg lekcji

1. **Nauczyciel** pyta uczniów, skąd można czerpać informacje o szkołach ponadpodstawowych. Odpowiedzi zapisuje na tablicy. Następnie proponuje krótką dyskusję na temat oceny wiarygodności i dostępności informacji.
2. **Podział** uczniów na małe grupy. Każda grupa dostaje po 3 zielone i czerwone kartki. Nauczyciel wyświetla kartę pracy 3.8. Zadaniem uczniów jest wybranie z wyświetlonej listy i wypisanie 3 najbardziej wiarygodnych źródeł na zielonych kartkach, a 3 najmniej wiarygodnych na czerwonych (1 źródło na 1 kartce).

Uczniowie przyklejają posegregowane kolorystycznie wyniki swojej analizy na tablicy. Nauczyciel omawia wyniki pracy. Proponuje dyskusję na temat ważności jakości źródeł informacji.

3. **Nauczyciel** wyświetla 3 ulotki dowolnie wybranych szkół (branżowa I stopnia, technikum, liceum). Wskazuje na konkretne treści, pytając uczniów, czy to jest informacja czy promocja.
4. **Ćwiczenie** z odróżnianiem faktów i promocji. Nauczyciel podaje nazwę klasy w liceum i prosi uczniów o odgadnięcie przedmiotów rozszerzonych w tej klasie.

- Abakus
- Columbus
- Klasa prawnicza
- Vespucci
- Klasa psychologiczno-prawnicza
- Klasa medialna
- Klasa europejska
- Klasa psychologiczna SELF-CARE
- Klasa LEX-CINEMA

Do weryfikacji odpowiedzi z tego ćwiczenia wykorzystywana jest strona <https://nabor.pcss.pl/poznan/szkolaponadpodstawowa/>. Warto odnieść się także do nazw klas z liceów z otoczenia ucznia. Zadaniem nauczyciela jest wskazanie konieczności oceny faktów i pozyskiwania istotnych dla planów edukacyjnych informacji.

5. **Nauczyciel** proponuje rozmowę na temat, jak szkoły się promują i jak reklamują. Wskazuje na konieczność pozyskiwania i sprawdzania faktów.
6. **Zadanie** domowe. Analiza strony internetowej szkoły, którą uczeń jest zainteresowany pod kątem odróżnienia faktów i materiałów promocyjnych.

3.9 Fakty, a nie przekonania. Mity dotyczące kariery zawodowej

Cele

- Rozwijanie krytycznego myślenia
- Analiza wpływu przekonań na indywidualne decyzje edukacyjno-zawodowe
- Redukowanie stereotypów dotyczących kariery i ról zawodowych

Treści

- Stereotypy i ich odniesienie do rzeczywistości
- Czynniki modelujące podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- odróżni przekonanie od faktu,
- wymieni i omówi wybrane stereotypy dotyczące kariery zawodowej i ról zawodowych,
- uargumentuje swoje stanowisko.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Karta pracy 3.9 (dla grup)

Przebieg lekcji

1. Nauczyciel wyświetla lub zapisuje na tablicy zdanie:

..... *to uproszczony i najczęściej negatywny obraz jakiejś grupy ludzi.*

Uczniowie zgadują, jakie słowo należy wstawić w miejsce kropek (stereotyp).

Nauczyciel omawia temat lekcji. Zapowiada, że warto porozmawiać o stereotypach i przekonaniach, ponieważ mogą one utrudniać podejmowanie decyzji o wyborze zawodu. Nauczyciel prosi uczniów o podanie przykładów stereotypów o zawodach.

2. Podział uczniów na małe grupy. Każda grupa otrzymuje kartę pracy nr 3.9. Uczniowie mają wspólnie rozstrzygnąć, czy poszczególne zdania są przekonaniem czy faktem. Następnie wyniki są sprawdzane na forum. Nauczyciel czyta kolejne zdania – jeśli jakaś grupa uznaje, że jest to przekonanie, podnosi rękę. W sytuacji podzielonych zdań, nauczyciel animuje dyskusję na ten temat.

3. Nauczyciel animuje dyskusję wokół pytań:

- w jaki sposób można sprawdzić czy dane sformułowanie jest faktem, a nie przekonaniem?
- skąd się biorą przekonania dotyczące zawodów?

4. Nauczyciel pokazuje uczniom #Zawodowy Stream na Mapie Karier (<https://mapakarier.org/zawodowystream/>). Na przykładzie dowolnego zawodu omawia sposób ich prezentowania poprzez zadawanie pytań. Pokazuje, jak korzystać z tych wywiadów (poprzez klikanie w konkretne pytania).

5. Zadanie domowe. Nauczyciel prosi uczniów, aby zwrócili uwagę, jak poszczególne zawody są prezentowane w mediach – w reklamach, serialach.

Zachęcenie uczniów do zapoznania się z wywiadami z przedstawicielami zawodów: #Zawodowy Stream (<https://mapakarier.org/zawodowystream/>).

3.10

Kto i gdzie może Ci pomóc zaplanować ścieżkę edukacyjno-zawodową

Cele

- Rozwijanie wiedzy na temat instytucjonalnych form wsparcia w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych
- Rozwijanie wiedzy na temat obszarów wsparcia doradczego
- Rozwijanie postawy aktywnego poszukiwania informacji i korzystania z dostępnych zasobów

Treści

- Instytucje wspierające proces podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych
- Obszary wsparcia w procesie podejmowania decyzji o wyborze szkoły ponadpodstawowej i/lub zawodu

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wymieni instytucje z bliższego i dalszego otoczenia, w których może uzyskać pomoc w projektowaniu i podejmowaniu decyzji,
- wskaże obszary, w jakich może uzyskać pomoc,
- omówi, jaką pomoc może uzyskać od osób z najbliższego otoczenia.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Karta pracy 3.10.1 (dla grup)
- Karta pracy 3.10.2 (dla grup)

Przebieg lekcji

1. Podział uczniów na małe grupy. Każda grupa otrzymuje kartę pracy 3.10.1 i losuje inną instytucję. Zadaniem uczniów jest analiza stron internetowych wylosowanych instytucji. Kiedy uczniowie omawiają wyniki pracy, nauczyciel wyświetla daną stronę.

- Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Poznaniu
- Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży w Poznaniu
- Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej
- Powiatowy Urząd Pracy
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Cech Rzemiosł Różnych

2. Praca w tych samych grupach. Uczniowie otrzymują kartę pracy 3.10.2. Ustalają, w jaki sposób poszczególne osoby mogą im pomóc w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych.

- Doradca zawodowy
- Pedagog lub psycholog szkolny
- Bibliotekarz
- Lekarz
- Wychowawca klasy
- Rodzice

Omawiając wykonane zadanie, nauczyciel podkreśla znaczenie różnych obszarów wsparcia – informacyjnego, emocjonalnego, rzeczowego.

3. Zadanie domowe. Przegląd zasobów dla ucznia na stronach Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży oraz Centrum Wspierania Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego.

KLASY VIII

4

Wprowadzenie

VIII klasa to szczególny czas na ścieżce edukacyjno-zawodowej. Uczniowie podejmują dwie ważne decyzje: wybierają nową szkołę oraz zawód. W przypadku uczniów wybierających szkołę branżową I stopnia i technikum wybór jest bardzo konkretny i bezpośredni. Jednak uczniowie chcący kontynuować naukę w liceum także mierzą się z wyborem przedmiotów rozszerzonych, które w dalszej perspektywie ułatwią im zdanie matury i efektywne przejście przez proces rekrutacji na wymarzone kierunki studiów.

Uczeń VIII klasy potrzebuje wyjątkowego wsparcia doradczego. Powinno ono obejmować wiedzę o szkołach i zawodach, wskazówki dotyczące projektowania własnych strategii rekrutacyjnych, ale także pomoc w radzeniu sobie ze stresem i napięciem, które towarzyszą tej sytuacji.

Scenariusze zajęć z doradztwa zawodowego zaproponowane dla klasy VIII służą głównie budowaniu zasobów poznawczych, decyzyjnych, ale także emocjonalnych, które ułatwią uczniowi efektywne poradzenie sobie z wyzwaniem, jakim jest zaplanowanie kolejnego etapu na swojej karierowej ścieżce.

4.1 Jak dobrze przygotować się do wyboru szkoły i zawodu?

Cele

- Rozwijanie umiejętności planowania i ustalania priorytetów
- Rozwijanie postawy aktywnego poszukiwania informacji i korzystania z dostępnych zasobów
- Rozwijanie proaktywnej postawy w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych

Treści

- Cele SMART
- Czynniki, które warto brać pod uwagę wybierając zawód

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- sformułuje cele według zasady SMART,
- uzasadni swoje stanowisko przy wyborze czynników, które warto brać pod uwagę, wybierając zawód.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Karta pracy 4.1 (dla grup lub do wyświetlenia)

Przebieg lekcji

1. **Powitanie.** Nauczyciel wita uczniów na pierwszej lekcji doradztwa zawodowego w klasie VIII. Podkreśla znaczenie tego roku i decyzji, którą uczniowie mają podjąć. Zwraca uwagę, jaka jest w tym rola zajęć z doradztwa zawodowego i ich cele.
2. **Nauczyciel** wskazuje, że czas, który został do podjęcia decyzji, powinien zostać dobrze wykorzystany i zaplanowany. Dlatego celem tych zajęć jest

podpowiedzenie uczniom, jak można podejść do planowania zadań, które stoją przed nimi w klasie ósmej.

3. **Nauczyciel** wyświetla lub zapisuje na tablicy zdanie: *Moim celem jest dobrze przygotować się do wyboru szkoły ponadpodstawowej.*

Pyta uczniów, czy ten cel jest dobrze sformułowany. Zwraca uwagę na jego ogólny i mało precyzyjny charakter.

4. **Następnie** zapoznaje uczniów z zasadami formułowania celów według zasady SMART:

S – *simple* (prosty)
M – *measurable* (mierzalny)
A – *achievable* (osiągalny)
R – *relevant* (istotny)
T – *timely defined* (określony w czasie)

5. **Dyskusja** na forum. Uczniowie wspólnie proponują „smart cele” dla zadania „chcę poprawić swoją kondycję fizyczną”.

6. **Praca** w grupach. Uczniowie losują jeden z poniższych celów. W grupie uszczegółowiają go według zasady SMART.

- Poszukam informacji dotyczących zasad rekrutacji.
- Sprawdzę oferty szkół.
- Poszukam wydarzeń związanych z prezentacją zawodów i szkół kształcących w zawodach.
- Pomyślę, kogo mogę poprosić o pomoc przy wyborze szkoły i zawodu.
- Zaplanuję powtórki do sprawdzianu ósmoklasisty.

Następnie każda grupa czyta swój cel na forum. Nauczyciel wprowadza konieczne korekty.

7. **Nauczyciel** podpowiada uczniom, jak ważne jest ustalenie, co jest dla nas ważne przy wyborze zawodu. Ustalenie, czym warto się kierować, a co ma drugorzędne znaczenie.

8. **Uczniowie** w grupach pracują techniką Q-sort. Otrzymują kartę pracy 4.1 (kartę można także wyświetlić) i wspólnie wybierają 5 kryteriów, które ich zdaniem są najważniejsze przy wyborze zawodu.

9. **Jedna** osoba z każdej z grupy prezentuje wyniki pracy. Nauczyciel animuje dyskusję. Podkreśla, że każdy ma prawo do własnych kryteriów, ale warto mieć świadomość, jakie konsekwencje mogą z nich wynikać. Zachęca uczniów, aby z rodzicami lub z innymi osobami przedyskutowali, czym chcą się kierować, wybierając szkołę i zawód.

4.2 Jak przygotować się do rekrutacji do szkół ponadpodstawowych?

Cele

- Rozwijanie umiejętności planowania i ustalania priorytetów
- Rozwijanie postawy aktywnego poszukiwania informacji i korzystania z dostępnych zasobów
- Rozwijanie proaktywnej postawy w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych

Treści

- Zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych
- Kalendarz rekrutacji
- Źródła informacji o zasadach rekrutacji

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże źródła informacji o zasadach rekrutacji do szkół ponadpodstawowych,
- znajdzie informacje o zasadach i terminach rekrutacji.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Karta pracy 4.2 (do wyświetlenia)
- Dostęp do Internetu

Przebieg lekcji

1. **Nauczyciel** zapisuje na tablicy lub wyświetla hasło INFORMACJA. Animuje dyskusję wokół pytania: jakie są cechy dobrej informacji? (np.: aktualna, poprawna, z dobrego źródła, zweryfikowana, konkretna)
2. **Nauczyciel** podkreśla znaczenie jakości źródeł informacji na temat rekrutacji. Omawia z uczniami dwa źródła internetowe:
 - Informator Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego <https://nabor.pcass.pl/poznan/szkolapnadpodstawowa/>
 - Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży, zakładka Rekrutacja <https://www.cdazdm.pl/PL-H456/o-rekrutacji.html>

Uwaga! Dobór źródeł zależy od lokalizacji szkoły i rozwiązań, jakie proponuje lokalny samorząd. Zaproponowane w tym konspekcie źródła dotyczą wyłącznie uczniów miasta Poznań i Powiatu Poznańskiego.

3. **Podział** na małe grupy. Na omówionych stronach uczniowie szukają odpowiedzi na poniższe pytania. Nauczyciel wyświetla je (karta pracy 4.2):
 - a) Ile punktów można otrzymać za wolontariat?
 - b) Ile szkół można wskazać przy rekrutacji?
 - c) Czy za ocenę ze świadectwa z języka angielskiego dostaje się punkty w rekrutacji?
 - d) Jaka jest różnica w punktach w rekrutacji między oceną 4.0 a 3.0 z matematyki na świadectwie?
 - e) Czy dodatkowe przedmioty ze świadectwa brane pod uwagę w rekrutacji są takie same w naborze do każdej klasy?
 - f) Czy w jednej szkole można wskazać tylko jedną klasę?
 - g) Czy na stronie nabor.pcass.pl są zamieszczone wszystkie szkoły, które można wybrać w rekrutacji do szkół ponadpodstawowych w Poznaniu i na terenie powiatu poznańskiego?

Przedstawiciele grup podają odpowiedzi na kolejne pytania. Nauczyciel komentuje odpowiedzi, ewentualnie je koryguje.

4. **Zadanie** domowe. Nauczyciel zachęca uczniów do sprawdzenia zawartości stron internetowych: Centrum Wspierania Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego oraz Cechy Rzemiosł Różnych. Podkreśla konieczność stałej weryfikacji aktualności informacji podawanych na stronach internetowych.

4.3 Szkoły kształcące w zawodach – korzyści i ograniczenia

Cele

- Rozwijanie wiedzy na temat szkół branżowych I stopnia i techników
- Rozwijanie postawy aktywnego poszukiwania informacji i korzystania z dostępnych źródeł
- Rozwijanie umiejętności argumentowania własnych opinii

Treści

- Możliwości kształcenia w zawodach: szkoły branżowe, technika, szkoły policealne, kwalifikacyjne kursy zawodowe
- Kwalifikacje zawodowe

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- omówi różnice między szkołą branżową I stopnia a technikum,
- wyjaśni, czym są kwalifikacyjne kursy zawodowe,
- znajdzie informację w Informatorze o zawodach szkolnictwa branżowego na temat czasu kształcenia w wybranych szkołach policealnych,
- wskaże różnice w konsekwencjach wyboru szkoły branżowej i technikum.

Metody

- Praca na forum

Potrzebne materiały

- Dostęp do Internetu

Przebieg lekcji

1. **Zajęcia** rozpoczynają się od obejrzenia filmu *[Technikum] Czego się nauczysz, co po nim robić i dla kogo jest dobrym wyborem?* <https://www.youtube.com/watch?v=l01zlr9gbeI> (14:39).
2. **Nauczyciel** wskazuje, że po szkole podstawowej uczniowie mają do wyboru dwie szkoły kształcące w zawodach: technikum i szkołę branżową I stopnia. Aby dobrze wybrać odpowiednią dla siebie szkołę, warto znać różnice między nimi.
3. **Uczniowie** oglądają kolejny film *[Szkoła branżowa] Jakich zawodów można się w niej uczyć i co po niej robić?* <https://www.youtube.com/watch?v=hfe-AFY8AGc0&t=304s> (1:06–8:50).
4. **Dyskusja.** Nauczyciel animuje rozmowę na temat różnic między szkołą branżową I stopnia a technikum w odniesieniu do kryteriów:
 - czas trwania,
 - liczba kwalifikacji,
 - przygotowanie do studiów,
 - korzyści i mocne strony,
 - ograniczenia i słabe strony.
5. **Nauczyciel** na przykładzie Informatora o zawodach szkolnictwa branżowego omawia różnicę między zawodem ze szkoły branżowej I stopnia i technikum – np. fryzjer i technik usług fryzjerskich. Podkreśla liczbę kwalifikacji, kwalifikację wspólną i ścieżki kształcenia. Wskazuje, że niektóre zawody z nazwą „technik” nie są w ofercie techników, ale szkół policealnych. Wspólnie sprawdza z uczniami, ile lat nauki wymagają wybrane zawody ze szkół policealnych.
6. **Nauczyciel** wyjaśnia, czym jest kwalifikacyjny kurs zawodowy oraz kto i kiedy może skorzystać z tej formy kształcenia.
7. **Zadanie** domowe. Nauczyciel zachęca uczniów, aby w domu raz jeszcze obejrzeli filmy o technikum i szkole branżowej I stopnia. Linki do nich przesyła drogą mailową.

Uczniowie sprawdzają w Informatorze o zawodach szkolnictwa branżowego informacje o zawodach, którymi są zainteresowani.

4.4 Liceum – korzyści i ograniczenia

Cele

- Rozwijanie wiedzy o ofercie liceów
- Rozwijanie postawy aktywnego poszukiwania informacji i korzystania z dostępnych źródeł

Treści

- Korzyści i ograniczenia wynikające z podjęcia nauki w liceum
- Przedmioty rozszerzone
- Zasady wyboru przedmiotów rozszerzonych

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże korzyści i ograniczenia wynikające z wyboru liceum,
- wyjaśni, czy przy wyborze liceum warto kierować się nazwą profilu klasy,
- wyjaśni, czym warto się kierować, wybierając przedmioty rozszerzone,
- wskaże przedmioty rozszerzone w kontekście planów związanych ze studiami.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Dostęp do Internetu

Przebieg lekcji

1. **Zajęcia** rozpoczynają się od obejrzenia filmu [Liceum] *Czy jest dla Ciebie dobrym wyborem i czego się w nim nauczysz* <https://www.youtube.com/watch?v=rzV7n2FLDzg> (6:54).

2. Nauczyciel animuje dyskusję dotyczącą nauki w liceum pod kątem:

- czasu trwania,
- różnic między liceum a technikum,
- korzyści i mocnych stron,
- ograniczeń i słabych stron.

3. Nauczyciel przypomina uczniom zadanie dotyczące nazw profili klas w liceum, które wykonywali w klasie VII (konspekt 3.8). Wykorzystując stronę <https://nabor.pcss.pl/poznan/szkolapnadpodstawowa/>, wyszukuje z uczniami nietypowe nazwy klas. Wspólnie na forum uczniowie odgadują przedmioty rozszerzone w danej klasie. Następnie sprawdzają, jakie są fakty – jakie rozszerzenia są proponowane w tej klasie.

4. Nauczyciel podpowiada jeden ze sposobów wybierania przedmiotów rozszerzonych. Prezentuje uczniom stronę <https://rekrutacja.amu.edu.pl/kierunki-studiow>. Omawia zasady rekrutacji i wskazuje zasady przeliczania punktów. Uczniowie w małych grupach sprawdzają przedmiotybrane pod uwagę w rekrutacji na kierunki studiów, którymi się interesują.

5. Praca w grupach. Nauczyciel przedstawia uczniom sytuację Kasi i Tomka.

Kasia jest uczennicą ósmej klasy. Jest pewna, że chce iść na studia, dlatego wybiera się do liceum. Nie jest jednak pewna, jaki kierunek chce studiować. Raz myśli o psychologii, innym razem o prawie. Od czasu do czasu pojawia się także myśl, czy nie warto studiować filologii duńskiej albo nawet etnolingwistyki.

Tomek jest uczniem ósmej klasy. Jest pewny, że chce iść na studia, dlatego wybiera się do liceum. Nie jest jednak pewien, jaki kierunek chce studiować. Raz myśli o kognitywistyce, innym razem o geoinformacji. Ponieważ interesuje się nowymi mediami, bierze także pod uwagę studiowanie groznawstwa.

Zadaniem uczniów jest sprawdzenie warunków rekrutacji na te kierunki na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i zaproponowanie Kasi i Tomkowi przedmiotów, które powinni rozszerzyć w liceum. Poszczególne grupy prezentują oraz argumentują swoje propozycje na forum.

6. Zadanie domowe. Nauczyciel zachęca, aby w domu raz jeszcze obejrzeć film o liceum. Link przesyła drogą mailową. Zachęca też uczniów, aby sprawdzili warunki rekrutacji na studia, o których myślą. Następnie, aby wypisali te przedmioty, które powtarzają się w wymogach rekrutacyjnych.

4.5 Pułapki na drodze podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych

Cele

- Rozwijanie kompetencji w zakresie planowania ścieżek edukacyjno-zawodowych
- Rozwijanie krytycznego myślenia na temat czynników warunkujących sukces karierowy

Treści

- Błędy przy wyborze szkoły i/lub zawodu
- Konsekwencje błędnych decyzji
- Możliwości korygowania błędnych decyzji

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- poda przykłady błędów, jakie można popełnić, wybierając szkołę i/lub zawód,
- wskaże ryzyka związane z błędnymi wyborami i decyzjami,
- zaprojektuje rozwiązania sytuacji związanych z błędnymi wyborami szkoły i/lub zawodu.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Papier plakatowy
- Mazaki

Przebieg lekcji

1. Nauczyciel poprzez grę w szubienicę wprowadza hasło „RYZYKO”. Wyjaśnia, że każdy wybór niesie ryzyko porażki i błędu. Pyta uczniów, jakie mają pomysły na zminimalizowanie ryzyka nietrafnego wyboru szkoły lub zawodu.

2. Podział klasy na 6 grup. Każda grupa losuje jedną „pułapkę”.

- Brak znajomości siebie
- Brak wiedzy o zawodzie, który się wybiera
- Kierowanie się tym, gdzie idzie koleżanka lub kolega
- Kierowanie się nazwami profilu, a nie przedmiotami, które warto rozszerzyć
- Zawyżone lub zaniżone aspiracje
- Zbyt ambitny wybór konkretnych klas podczas rekrutacji (o za wysokim progu punktowym)

Zadaniem grup jest opracowanie plakatu informującego, jak można ustrzec się przed wylosowaną pułapką. Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy na forum. Nauczyciel animuje krótką dyskusję przy poszczególnych „pułapkach”.

3. Zakończenie. Nauczyciel podkreśla, że żaden wybór nie jest ostateczny, że można dokonywać zmian, korekt. Podpowiada, że w sytuacji, kiedy uczniowie w swoich nowych szkołach poczuja, że być może nie był to dobry wybór, warto porozmawiać o tym z rodzicami, doradcą zawodowym, pedagogiem szkolnym, psychologiem, wychowawcą klasy.

4.6 Praca po znajomości? Rola networkingu w projektach karierowych

Cele

- Rozwijanie wiedzy o networkingu
- Rozwijanie postawy świadomego dbania o własny wizerunek
- Rozwijanie kompetencji w zakresie budowania relacji społecznych

Treści

- Networking a nepotyzm
- Autoprezentacja
- Media społecznościowe w projektach karierowych

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże różnice między networkiem a nepotyzmem,
- wymieni elementy autoprezentacji,
- wyjaśni, jak można wykorzystywać media społecznościowe w projektach karierowych.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Dostęp do Internetu

Przebieg lekcji

1. Nauczyciel wchodzi na stronę Słownika Języka Polskiego <https://sjp.pwn.pl/> i wyszukuje definicje:

- Networking: <https://sjp.pwn.pl/szukaj/networking.html>
- Nepotyzm: <https://sjp.pwn.pl/szukaj/nepotyzm.html>

3. Nauczyciel omawia różnicę między networkingiem a nepotyzmem. Podkreśla, że umiejętność budowania sieci kontaktów zawodowych to bardzo ważna kompetencja bez względu na to, jaki zawód się wykonuje. Zwraca uwagę, że w nowej szkole uczniowie także zaczną od budowania relacji z innymi uczniami, nauczycielami, instruktorami podczas praktyk. Podkreśla znaczenie dobrej autoprezentacji.

4. Podział na 6 grup. Każda losuje zagadnienie (każde jest opracowywane przez 2 grupy).

- Autoprezentacja w kontaktach osobistych z rówieśnikami
- Autoprezentacja w mediach społecznościowych
- Autoprezentacja w nowej szkole i na praktykach

Zadaniem uczniów jest opracowanie 5 zasad dotyczących wylosowanego aspektu autoprezentacji. Zasady zapisują na kartce A4.

5. Poszczególne grupy przyklejają kartki na tablicy i omawiają swoje zasady, nauczyciel animuje krótką dyskusję. Podkreśla, że autoprezentacja rzadko jest neutralna, że swoim zachowaniem działamy na swoją korzyść lub niekorzyść.

6. Nauczyciel za pomocą aplikacji Canva prezentuje uczniom znaczenie wizerunku w dokumentach aplikacyjnych. Wybiera dowolny projekt CV ze zdjęciem i dopasowuje zdjęcia z zasobów programu. Uczniowie dyskutują, czy są to zdjęcia odpowiednie, korzystne, pasujące, dobrze wyedytowane.

7. Zadanie domowe. Nauczyciel zachęca uczniów, by przejrzyli swoje media społecznościowe i zastanowili się, jaki wizerunek budują poprzez zamieszczone w nich treści.

4.7 Jak zostać fachowcem, czyli o roli kwalifikacji i kompetencji w profilu zawodowym

Cele

- Rozwijanie wiedzy o kwalifikacjach i kompetencjach
- Rozwijanie postawy świadomego dbania o własne zasoby karierowe

Treści

- Kwalifikacje a kompetencje
- Piramida kompetencji
- Kompetencja wyróżniająca

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże różnice między kwalifikacją a kompetencją,
- wyjaśni, jak można wykorzystywać media społecznościowe w projektach karierowych,
- dopasuje kompetencje do odpowiedniego poziomu piramidy kompetencji.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Dostęp do Internetu

Przebieg lekcji

- 1. Za** pomocą gry w szubienicę nauczyciel wprowadza pojęcia „KWALIFIKACJA” i „KOMPETENCJA”. Pyta uczniów, gdzie już spotkali się ze słowem „kwalifikacja”, np. na zajęciach z doradztwa zawodowego. Odwołuje się do Informatora o zawodach szkolnictwa branżowego i do pojęć – kwalifikacja zawodowa, kwalifikacyjny kurs zawodowy.
- 2. Nauczyciel** wyjaśnia różnicę między kwalifikacjami a kompetencjami. Może tu wykorzystać stronę Zintegrowany System Edukacji (<https://kwalifikacje.edu.pl/kompetencje-a-kwalifikacje-czym-sie-roznia/>).

Co to są kwalifikacje?

Bardzo wiele zawodów i stanowisk pracy wymaga od pracowników określonych kwalifikacji. Innymi słowy: żeby być np. stolarzem, lekarzem albo specjalistą ds. social mediów, musimy wiedzieć i umieć wszystko to, co przy wykonywaniu danego zawodu jest niezbędne. Nasze kwalifikacje powinien potwierdzić dokument, np. świadectwo ukończenia odpowiedniej szkoły, dyplom, certyfikat. Zdobycie niektórych kwalifikacji trwa długo, np. lekarzem można zostać dopiero po ukończeniu studiów lekarskich i pomyślnym zdaniu egzaminu państwowego. Inne kwalifikacje można zdobyć znacznie szybciej. Kwalifikacje są ważne, bo – zwłaszcza te potwierdzone odpowiednim dokumentem – dają nam możliwość wykonywania określonej pracy. W odróżnieniu od kompetencji kwalifikacje są zerojedynkowe, tzn. albo się je posiada, albo nie.

Czym są kompetencje?

Kompetencje to również pewne umiejętności, z których część jest wrodzona, część może być nabywana lub ćwiczona. Nie odnoszą się jednak do konkretnego zawodu, lecz są znacznie szersze. Niektóre bardzo się przydają do wykonywania jakiejś pracy, albo są w niej wręcz niezbędne. Wiele z nich możemy określić jako cechy charakteru, osobowości albo wrodzone zdolności, które jednak – nawet jeśli nie są naszą mocną stroną – możemy rozwijać lub ćwiczyć. Właśnie te nazywane są kompetencjami miękkimi, ponieważ, w odróżnieniu od kwalifikacji, można je posiadać w pewnym stopniu. Miękkie są również dlatego, że ciężko nauczyć się ich w szkole czy na kursie (choć niektóre z nich tak, wielu też uczymy się mimochodem, np. tylko przez sam fakt chodzenia do szkoły). W życiu zawodowym kompetencje miękkie są jednak równie ważne jak kwalifikacje.

- 3. Nauczyciel** wyświetla lub wymienia kolejne pojęcia. Uczniowie decydują, czy jest to kwalifikacja czy kompetencja.

- Prawo jazdy
- Komunikatywność
- Świadectwo ukończenia kursu obsługi wózka widłowego
- Umiejętność negocjowania
- Umiejętność rozwiązywania konfliktów
- Dyplom uczelni wyższej
- Umiejętność pracy w zespole

4. Dyskusja na forum. Nauczyciel zadaje pytania sprawdzające i animuje krótką dyskusję:

- Czy można mieć kompetencje bez kwalifikacji?
- Czy można mieć kwalifikacje bez kompetencji?
- Czy kwalifikacje można stracić?

5. Nauczyciel wyświetla lub rysuje na tablicy piramidę kompetencji. Omawia jej poziomy: kompetencje podstawowe, społeczne, zawodowe i kompetencję wyróżniającą.

Podkreśla, że dla wielu zawodów kompetencje podstawowe i społeczne są wspólne i powtarzają się. Różnice dotyczą kompetencji zawodowych i kompetencji wyróżniającej. Nauczyciel wyjaśnia znaczenie kompetencji wyróżniającej.

6. Na forum uczniowie z nauczycielem projektują piramidę kompetencji dla dowolnie wybranego zawodu.

7. Podsumowanie. Nauczyciel podkreśla, że kompetencje są równie ważne jak kwalifikacje, że często, aby dostać pracę, trzeba mieć odpowiednie kwalifikacje, ale jakość i efektywność pracy zależy od kompetencji. Przypomina, że kwalifikacje są szczególnie ważne w przypadku zawodów regulowanych.

8. Zadanie domowe. Nauczyciel zachęca uczniów, aby na stronie Mapa Karier sprawdzili wymagania w wybranych przez siebie zawodach. Przypomina o możliwości zastosowania opcji sortowania zawodów.

4.8 Kompetencje twarde i miękkie – jak możesz je rozwijać?

Cele

- Rozwijanie wiedzy o roli kompetencji miękkich w profilach kompetencyjnych
- Rozwijanie postawy świadomego dbania o własne zasoby karierowe

Treści

- Różnice między kompetencjami twardymi i miękkimi
- Profile kompetencyjne

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- wskaże różnice między kompetencjami twardymi i miękkimi,
- zaproponuje profil kompetencyjny dla wybranego zawodu,
- wskaże możliwości rozwijania kompetencji miękkich.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Karta pracy 4.8 (dla grup)
- Papier plakatowy
- Mazaki

Przebieg lekcji

1. Nauczyciel prosi uczniów, aby przypomnieli różnice między kwalifikacjami a kompetencjami.

2. Nauczyciel opowiada uczniom historię:

Michał jest absolwentem technikum. Od zawsze marzył o tym, aby być mechanikiem samochodowym. Szkołę skończył z bardzo dobrymi ocenami. Egzaminy zawodowe zdał doskonale. Ukończył także liczne kursy, które zwiększyły zakres jego kwalifikacji i kompetencji. Niestety Michał ma problem ze znalezieniem pracy. Nawet jak już jakąś znajdzie, to po okresie próbnym pracodawca nie przedłuża z nim umowy. Michał nie rozumie tej sytuacji. Wie, że jest specjalistą w swoim fachu i że doskonale zna się na samochodach.

Następnie zachęca uczniów do proponowania hipotez wyjaśniających sytuację Michała. Propozycje zapisuje na tablicy.

Omawia różnicę między kompetencjami miękkimi i twardymi. Wraz z uczniami analizuje, które z zapisanych hipotez należą do grupy kompetencji twardych, a które do miękkich.

3. Nauczyciel zapisuje na tablicy lub wyświetla powiedzenie: *Pracę dostaje się dzięki kompetencjom twardym, ale traci się przez braki w kompetencjach miękkich*. Na forum animuje krótką dyskusję na temat tej opinii.

4. Podział na grupy. Każda grupa wybiera dowolny zawód i na papierze plakatowym opracowuje jego profil zawodowy według karty pracy 4.8.

5. Plakaty są wywieszane na tablicy. Uczniowie prezentują wyniki swojej pracy.

6. Nauczyciel zakreśla na wszystkich plakatach 3 najczęściej powtarzające się kompetencje. Inicjuje rozmowę, jak te kompetencje można rozwijać.

7. Zadanie domowe. Nauczyciel ponownie zachęca uczniów, by przeczytali książkę: S. Covey *7 nawyków skutecznego nastolatka* (Poznań 2022).

4.9 Uczymy się nie tylko w szkole

Cele

- Poszerzanie wiedzy na temat nieformalnych i pozaformalnych form edukacji
- Rozwijanie postawy świadomego planowania ścieżki rozwoju zawodowego

Treści

- Edukacja formalna, nieformalna i pozaformalna
- Walidacja
- Kwalifikacje wolnorynkowe
- Uczenie się przez całe życie (LLL)

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- przypisze formy uczenia się do edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej,
- wyjaśni pojęcie walidacji,
- znajdzie na stronie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji informacje o kwalifikacjach wolnorynkowych.

Metody

- Praca na forum
- Praca w małej grupie

Potrzebne materiały

- Dostęp do Internetu

Przebieg lekcji

1. **Krótką** dyskusja na forum. Nauczyciel pyta, gdzie poza szkołą można się uczyć. Propozycje uczniów zapisuje na tablicy.
2. **Nauczyciel** wyjaśnia różnice między edukacją formalną, nieformalną i pozaformalną. Nauczyciel wraca do odpowiedzi zapisanych na tablicy i pyta uczniów czy mają jakieś nowe pomysły na to, gdzie można uczyć poza szkołą.
3. **Podział** klasy na małe grupy. Uczniowie mają na kartce zdecydować, które z zapisanych na tablicy propozycji należą do edukacji nieformalnej i pozaformalnej. Wyniki pracy grup sprawdzane są na forum. W przypadku wątpliwości nauczyciel ponownie wyjaśnia różnicę między edukacją formalną i nieformalną.
4. **Film** *Nowe możliwości rozwoju zawodowego – era walidacji* https://www.youtube.com/watch?v=RhW5C8_VVso (4:14).
5. **Nauczyciel** wyjaśnia ideę kwalifikacji wolnorynkowych. Prezentuje uczniom stronę Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji <https://kwalifikacje.gov.pl/k> i pokazuje kwalifikacje wolnorynkowe.
6. **Nauczyciel** prosi uczniów o podanie argumentów:
 - dlaczego warto/należy uczyć się przez całe życie?
 - dlaczego pracodawcy inwestują w edukację pracowników?
7. **Zakończenie.** Nauczyciel proponuje ćwiczenie: Co by było, gdyby po skończeniu nauki 20 lat temu... mechanik samochodowy / kosmetyczka / lekarz / fryzjer nie nauczył(a)by się niczego nowego?
8. **Zadanie** domowe. Nauczyciel zachęca uczniów, aby przejrzyli wraz z rodzicami stronę Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Link do strony i komentarz, jak z niej korzystać, wyszukując kwalifikacje wolnorynkowe, przesyła rodzicom poprzez dziennik elektroniczny.

4.10

Masz szansę na sukces!

Cele

- Rozwijanie proaktywnej postawy wobec własnych planów karierowych
- Rozwijanie postawy świadomego dbania o własne zasoby karierowe

Treści

- Czynniki warunkujące sukces na rynku pracy
- Matryca Eisenhowera

Przewidywane rezultaty

Uczeń/Uczennica

- uzasadni wybór czynników warunkujących sukces na rynku pracy,
- wskaże różnice między sprawami pilnymi i niepilnymi a ważnymi i nieważnymi.

Metody

- Praca indywidualna
- Praca w małej grupie
- Praca na forum

Potrzebne materiały

- Karta pracy 4.10 (dla grup)
- Po 6 kolorowych kartek A5 dla każdej grupy

Przebieg lekcji

1. **Podział** klasy na małe grupy. Nauczyciel rozdaje każdej grupie kartę pracy 4.10. Uczniowie wspólnie wybierają z listy 10 czynników, które ich zdaniem warunkują sukces na rynku pracy.
2. **Następnie** uczniowie mają zawęzić swój wybór – z 10 wybrać tylko 6 najważniejszych.
3. **Nauczyciel** każdej grupie rozdaje 6 kartek. Uczniowie mają ustalić hierarchę tych czynników według poniższego schematu: 1 czynnik na 1. miejscu, 2 na 2., 3 na 3.

4. **Prezentacja** wyników pracy na tablicy. Pierwsza grupa omawia wyniki swojej pracy. Pozostałe grupy omawiają tylko te czynniki, które nie pojawiły się we wcześniejszych wypowiedziach.
5. **Nauczyciel** komentuje to ćwiczenie, podkreślając, że ze sposobu myślenia o czynnikach warunkujących sukces wynika sposób działania i motywacja do konkretnych zachowań.

Nauczyciel podkreśla, że uczniowie stają się coraz bardziej odpowiedzialni za realizację swoich planów. Istotne jest, aby skupiać się na sprawach ważnych.
6. **Nauczyciel** rysuje lub wyświetla matrycę Eisenhowera. Omawia jej elementy. Na forum uczniowie proponują, które elementy należą do poszczególnych części.
7. **Zadanie** domowe. Nauczyciel zachęca uczniów do zastosowania matrycy Eisenhowera do zaplanowania zadań związanych z rekrutacją lub podjęciem nauki w nowej szkole (w zależności, w jakim terminie realizowana jest ta lekcja).

Niezbędnik doradcy zawodowego

w szkole podstawowej

.....

KARTY PRACY

Karta pracy 1.2.1

ZAWÓD

.....

Jakie czynności wykonuje ta osoba codziennie w swojej pracy?

1

2

3

4

Jakie umiejętności musi posiadać ta osoba, by dobrze wykonywać swoją pracę?

1

2

3

4

Jakie cechy charakteru są przydatne w tej pracy?

1

2

3

Karta pracy 1.2.2

Mogę zostać,
ponieważ

lubię:

-
-
-

chcę:

-
-
-

potrafię:

-
-
-

Mam takie cechy charakteru jak:

•	•
•	•
•	•

Karta pracy 1.3.1

Karta pracy 1.3.2

Karta pracy 1.3.3

Karta pracy 1.3.4

Karta pracy 1.3.5

Karta pracy 1.3.6

Karta pracy 1.3.7

Karta pracy 1.3.9

Karta pracy 1.3.10

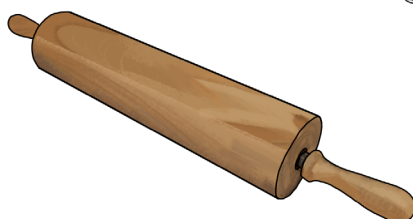
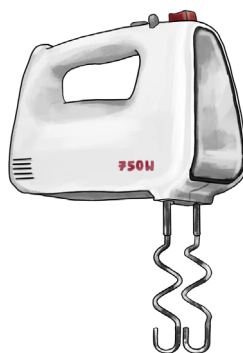
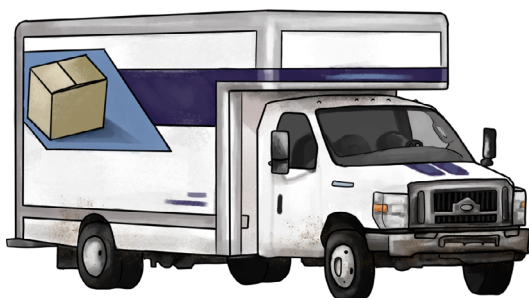
Karta pracy 1.3.11

Karta pracy 1.4.1

Karta pracy 1.4.2

Karta pracy 2.1.1

Przeczytaj stwierdzenia zawarte w tabeli. Przyznaj sobie od 0 do 5 punktów w zależności od tego, w jakim stopniu dane sformułowanie do Ciebie pasuje:

1. Lubię słowa – czytanie książek, chodzenie do teatru, poezję.
2. Lubię rozwiązywać krzyżówki i zagadki słowne.
3. Łatwo uczę się z książek, Internetu i podcastów.
4. Jestem dobrym rozmówcą, posługuję się bogatym słownictwem.
5. Dobrze piszę np. opowiadania, wiersze, listy, polecenia.

6. Lubię rozwiązywać zagadki i problemy logiczne.
7. Jestem dobry w liczeniu w pamięci, szacowaniu i mierzeniu.
8. Jestem dobry w wyszukiwaniu połączeń pomiędzy zagadnieniami.
9. W szkole lubię takie przedmioty jak matematyka, fizyka i chemia.
10. Potrafię dobrze zaplanować czas, jaki poświęcam na pracę domową i uczyć się dobrze dzięki logicznym wyjaśnieniom.

11. Lubię ćwiczenia fizyczne.
12. Uczę się dobrze, gdy mogę coś wykonać.
13. Jestem dobry w sporcie i grach.
14. Mam zdolności manualne, np. buduję modele, majsterkuję, szyję.
15. W tańcu czuję się jak ryba w wodzie.

16. Jestem dobry w tworzeniu muzyki, śpiewaniu lub graniu na instrumentach.
17. Z łatwością zapamiętuję wiersze, poezję i rymowanki.
18. Często słucham muzyki i łatwo przychodzi mi rozpoznawanie melodii.
19. Mam dobre wyczucie rytmu.
20. Czytam nuty, umiem komponować muzykę.

21. Jestem wrażliwy na to, co myślą i czują inni.
22. Jestem przekonujący i potrafię uczyć innych tego, czego się nauczyłem.
23. Lubię należeć do klubów lub kółek zainteresowań.
24. Lubię pracować w zespole i dobrze przychodzi mi uczenie się w grupie.
25. Łatwo zawieram przyjaźnie.

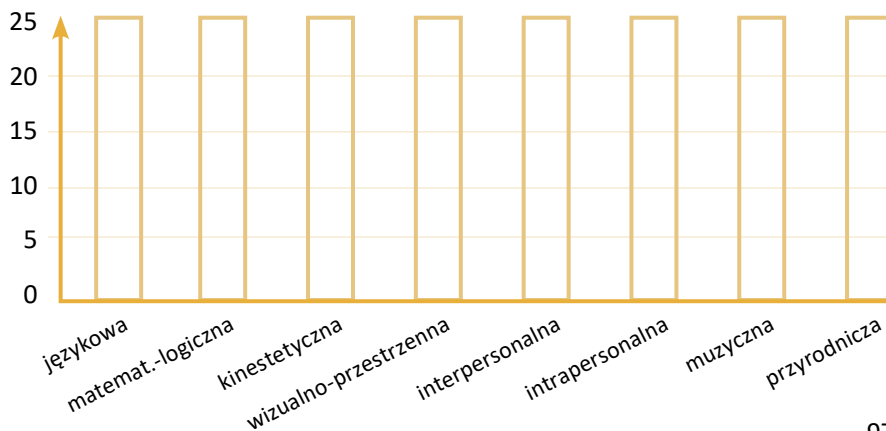
26. Mam zmysł orientacji i potrafię dobrze oceniać odległości i przestrzenie.
27. Jestem dobry w wyobrażaniu sobie rzeczy w umyśle.
28. Jestem dobrym obserwatorem – dostrzegam więcej rzeczy niż inni.
29. Uczę się z wykresów i map.
30. Jestem dobry w sztuce, modelowaniu lub rzeźbieniu.

31. Interesują mnie kwestie związane ze środowiskiem naturalnym.
32. Podobają mi się programy przyrodnicze i/lub trzymam w domu zwierzęta.
33. Potrafię rozpoznać i nazwać wiele rodzajów kwiatów, roślin i drzew.
34. Mogę wyobrazić sobie siebie jako rolnika, biologa lub astronoma.
35. Interesują mnie sprawy związane ze zdrowym życiem, zdrowym jedzeniem itp.

36. Jestem dobry w tworzeniu planów i określaniu swoich celów.
 37. Lubię pracować/uczyć się samotnie i w ciszy.
 38. Jestem dobry w uczeniu się na swoich błędach i doświadczeniach.
 39. Prowadzę pamiętnik lub zapiski.
 40. Przejmuję się losami naszej planety.

W tabeli pod numerem pytania wpisz liczbę punktów, które sobie przyznałeś. Następnie zsumuj je w rzędzie.

Rodzaj inteligencji	Pytanie					
Językowa	1	2	3	4	5	suma
Matematyczno-logiczna	6	7	8	9	10	suma
Ruchowa	11	12	13	14	15	suma
Muzyczna	16	17	18	19	20	suma
Interpersonalna	21	22	23	24	25	suma
Wizualno-przestrzenna	26	27	28	29	30	suma
Przyrodnicza	31	32	33	34	35	suma
Intrapersonalna	36	37	38	39	40	suma

Karta pracy 2.1.2 (do wycięcia)

Inteligencja	Cechy osób	Szczególnie potrzebna w zawodach
Językowa	Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję językową, lubią czytać, słuchać, pisać, opowiadać, przemawiać. Lubią zabawy ze słowami, nie mają problemów z ortografią. Często są systematyczne i uporządkowane.	sprzedawca, kelner, poeta, przedstawiciel handlowy, dziennikarz, copywriter, pisarz, polityk, tłumacz, korektor
Matematyczno-logiczna	Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję logiczno-matematyczną, lubią liczyć, rozwiązywać zagadki logiczne, eksperymentować, wyciągać wnioski. Często uczą się poprzez robienie notatek, schematów. Są to osoby zorganizowane, systematyczne, dokładne, potrafią myśleć abstrakcyjnie.	mechanik samochodowy, kucharz, prawnik, detektyw, księgowy, bankier, statystyk, analityk, informatyk, architekt, inżynier
Wizualno-przestrzenna	Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję wizualno-przestrzenną lubią rysować, nie mają problemów z czytaniem map, wykresów, schematów, tabel, mają dobre wyczucie koloru. Są to osoby, które myślą obrazowo, robią notatki w formie rysunków i wykresów. Osoby te myślą, używając wyobraźni i obrazów. Są wrażliwe na otaczające przedmioty, kolory i wzory, lubią rysować, rzeźbić i wytwarzać, używając kolorów i różnego typu materiałów.	krawcowa, dekorator wnętrz, cukiernik, malarz, architekt
Przyrodnicza	Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję przyrodniczą, lubią pracę na świeżym powietrzu. Wszystko, co jest związane z ekologią i ochroną środowiska, ma dla nich duże znaczenie. Często lubią pracę związaną z hodowlą zwierząt lub uprawą roślin.	rolnik, ogrodnik, florysta, zootechnik, weterynarz, dietetyk

Kinestetyczna	Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję ruchową, lubią prace ręczne, prace mechaniczne. Najchętniej uczą się poprzez wykonywanie konkretnych zadań. Zapamiętują wtedy, gdy same coś wykonają, a nie wtedy, gdy o tym przeczytają lub ktoś im to pokaże. Mają szybki refleks, ale nie lubią siedzieć zbyt długo w jednym miejscu.	fryzjer, kucharz, cukiernik, mechanik
Muzyczna	Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję muzyczną, są wrażliwe na muzykę i dźwięki, ton głosu. Często uczą się poprzez słuchanie. Chętnie słuchają muzyki. Zdecydowanie preferują lektury w formie audiobooków. Uczą się języków obcych ze słuchu.	osoby zajmujące się na- głośnieniem, muzycy
Interpersonalna	Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję interpersonalną lubią być z ludźmi, chętnie uczestniczą w zajęciach grupowych, łatwo dochodzą do porozumienia z innymi. Szybko odgadują intencje innych osób, potrafią rozwiązywać konflikty, łatwo nawiązują kontakty, dobrze prowadzą negocjacje.	sprzedawca, przedsta- wiciel handlowy, kelner, wszystkie zawody związa- ne z usługami
Intrapersonalna	Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję intrapersonalną, mają dobrze rozwiniętą intuicję. Nie potrzebują motywacji do dzia- łania z zewnątrz – same wiedzą, co i dlaczego chcą robić. Mają dużą wiedzę na temat samego siebie – potrafią nazwać swoje cele, aspiracje, plany, mocne strony, ale także ograniczenia. Są refleksyjne, często preferują pracę samodzielną.	pisarz, poeta, kompozy- tor, scenarzysta, psychia- tra, psycholog, pedagog, etyk, ksiądz

Karta pracy 2.3

	Nieważne	Ważne
Niepilne		
Pilne		

Karta pracy 3.1

TEST WIEDZY

1. Po szkole podstawowej można wybrać:
 - ☐ technikum, liceum, szkołę branżową I stopnia
 - ☐ technikum, liceum profilowane, szkołę branżową I stopnia
 - ☐ technikum, liceum, szkołę branżową II stopnia
 - ☐ technikum, szkołę zawodową, liceum
 - ☐ technikum, szkołę zawodową, liceum profilowane
2. Po szkole podstawowej można wybrać szkołę branżową II stopnia.
 - ☐ Prawda
 - ☐ Fałsz
3. Technikum trwa:
 - ☐ 3 lata
 - ☐ 4 lata
 - ☐ 5 lat
4. Liceum trwa:
 - ☐ 3 lata
 - ☐ 4 lata
 - ☐ 5 lat
5. Po technikum można iść na studia.
 - ☐ Prawda
 - ☐ Fałsz
6. W szkole branżowej I stopnia zdobędziesz zawód, który ma:
 - ☐ 1 kwalifikację
 - ☐ 2 kwalifikacje
 - ☐ 3 kwalifikacje
7. KKZ to:
 - ☐ kwalifikacyjny kurs zawodowy
 - ☐ kurs kompetencji zawodowych
 - ☐ kompetencyjny kurs zawodowy
 - ☐ nie wiem co to jest
8. Na okładce Informatora o zawodach szkolnictwa zawodowego są:
 - ☐ brokuły
 - ☐ pomidory
 - ☐ truskawki
 - ☐ nigdy nie widziałem tego Informatora
9. Szkoła branżowa II stopnia trwa 2 lata.
 - ☐ Prawda
 - ☐ Fałsz

10. W szkole branżowej II stopnia możesz zdać maturę.
☐ Prawda ☐ Fałsz
11. Strona, na której znajdziesz informacje o zawodach, to:
☐ Świat zawodów
☐ Mapa karier
☐ Informator o zawodach
☐ Jak zostać fachowcem
12. Ile zawodów jest w ofercie systemu edukacji? (szkoły branżowe, technikum, szkoły policealne)
☐ około 30
☐ około 50
☐ około 100
☐ około 200
☐ około 450
13. Ile punktów w rekrutacji do szkoły ponadpodstawowej daje zaświadczenie o wolontariacie?
☐ 1
☐ 3
☐ 8
☐ 10
14. Ile stopni ma szkoła branżowa?
☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ 4
15. W której szkole nie będziesz musiał realizować praktyk?
☐ liceum
☐ szkoła branżowa I stopnia
☐ szkoła branżowa II stopnia
☐ technikum
16. Ile kwalifikacji możesz zdobyć w technikum po zadaniu egzaminu zawodowego?
☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ Tyle, ile chcesz
17. Czy w liceum ogólnokształcącym podejście do matury jest obowiązkowe?
☐ Tak ☐ Nie

Karta pracy 3.4.1

CO WARTO WIEDZIEĆ O SOBIE,
ABY DOBRZE WYBRAĆ ZAWÓD?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

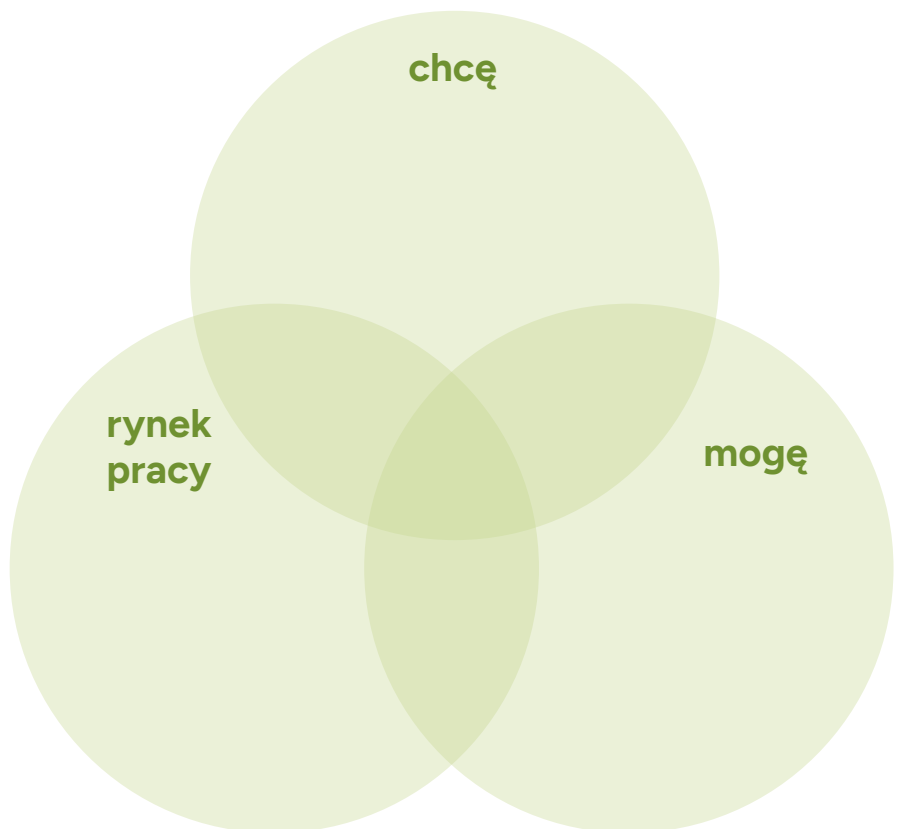
.....

.....

.....

Karta pracy 3.4.2

cele
talenty
kompetencje
uzdolnienia
marzenia
popyt na pracę
wiedza
aspiracje
oceny szkolne
pragnienia
plany
zdrowie
znajomości
wartości
kwalifikacje
predyspozycje
emocjonalność
znajomość języków obcych
stopa bezrobocia

Karta pracy 3.5.1

Zawód, w którym chciałabym/chciałbym pracować to:

.....

W tym zawodzie ważne są takie cechy jak:

.....

.....

.....

.....

.....

W tym zawodzie ważne są takie umiejętności, jak:

.....

.....

.....

.....

.....

Szukając informacji o tym zawodzie, warto skorzystać z pomocy:

.....,,

W tym zawodzie warto zainwestować w:

.....

.....

.....

Karta pracy 3.5.2

Zastanów się i oceń, w jakim stopniu posiadasz wskazane w tabeli cechy i umiejętności. Oceń siebie w skali 1–6, gdzie 1 oznacza, że masz w tym zakresie jeszcze wiele do zrobienia, a 6, że pod danym względem jesteś świetny/świetna i nic nie musisz poprawiać. Spróbuj dokonać rzetelnej, uczciwej samooceny.

Motywacja do nauki	1	2	3	4	5	6
Rzetelność	1	2	3	4	5	6
Kultura osobista	1	2	3	4	5	6
Umiejętność współpracy z innymi	1	2	3	4	5	6
Dobra organizacja pracy	1	2	3	4	5	6
Punktualność	1	2	3	4	5	6
Umiejętność dogadywania się z kolegami	1	2	3	4	5	6
Umiejętność autoprezentacji	1	2	3	4	5	6
Radzenie sobie ze stresem	1	2	3	4	5	6
Uczciwe podejście do pracy	1	2	3	4	5	6
Wytrwałość w realizacji zadań	1	2	3	4	5	6
Umiejętność planowania	1	2	3	4	5	6
Umiejętność doboru stroju do okoliczności	1	2	3	4	5	6
Dotrzymywanie terminów	1	2	3	4	5	6
Radzenie sobie z konfliktami	1	2	3	4	5	6
Umiejętność negocjowania	1	2	3	4	5	6
Umiejętność pracy w grupie	1	2	3	4	5	6
Umiejętność odmawiania	1	2	3	4	5	6
Umiejętność prośenia o pomoc	1	2	3	4	5	6

Cecha, którą mam najlepiej rozwiniętą, to

Mogę ją wykorzystywać w takich zawodach, jak:

• • •

Kompetencja, którą mam najmniej rozwiniętą, to

Mogę ją wzmocnić przez:

•

•

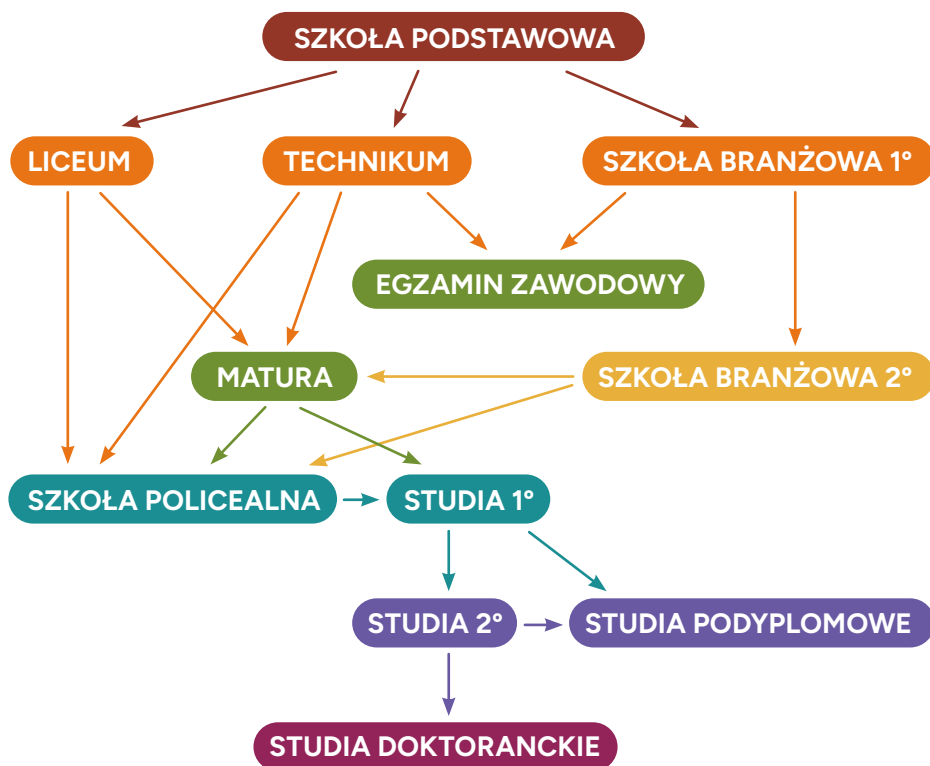
Karta pracy 3.6.1

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ!

1. Czy po szkole branżowej można kontynuować naukę w szkole branżowej III stopnia?
☐ Tak ☐ Nie
2. Czy aby iść na studia trzeba zdać maturę?
☐ Tak ☐ Nie
3. Czy po studiach można iść na kwalifikacyjny kurs zawodowy?
☐ Tak ☐ Nie
4. Która kolejność jest poprawna?
☐ Najpierw studia licencjackie, później magisterskie
☐ Najpierw studia magisterskie, później licencjackie
5. Aby uzyskać zawód technika, trzeba skończyć technikum.
☐ Prawda ☐ Fałsz
6. Uczeń zdolny może pominąć naukę w szkole branżowej I stopnia, i od razu zacząć szkołę branżową II stopnia
☐ Prawda ☐ Fałsz
7. Czy w systemie edukacji są studia 5-letnie?
☐ Tak ☐ Nie
8. Do szkoły policealnej nie można iść po technikum.
☐ Prawda ☐ Fałsz

Karta pracy 3.6.2

UPROSZCZONY SYSTEM EDUKACJI W POLSCE

Opracowano na podstawie: © Katalyst Education. Materiał udostępniony na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 (CC BY 4.0) za: www.mapakarier.org

Karta pracy 3.8

ŹRÓDŁA WIEDZY O SZKOŁACH PONADPODSTAWOWYCH

- Strony internetowe szkół
- Absolwenci szkół
- Aktualni uczniowie
- Targi edukacyjne
- Broszury i plakaty reklamowe
- Media społecznościowe
- Szkolny doradca zawodowy
- Strona nabor.pcoss.pl
- Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży w Poznaniu
- Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego
- Media: prasa, radio, telewizja
- Rankingi szkół
- Informatory o szkołach ponadpodstawowych

Karta pracy 3.9

Fakt czy opinia? Wstaw znak X w odpowiedniej rubryce.

	Fakt	Opinia
1. Do technikum jest się łatwiej dostać niż do liceum.		
2. Po ukończeniu liceum nie masz żadnego zawodu.		
3. W technikum masz mniej czasu na przygotowanie się do matury.		
4. Po studiach informatycznych zawsze znajdzie się pracę.		
5. Nie opłaca się iść do liceum.		
6. Podczas rekrutacji do szkół ponadpodstawowych trzeba przestrzegać terminów.		
7. Najważniejszą informacją podczas wyboru liceum jest nazwa profilu.		
8. W szkołach branżowych są zawody z jedną kwalifikacją.		
9. Zawód powinno wybierać się na podstawie zainteresowań.		
10. W technikum zdaje się maturę.		
11. Tylko szkoła z najwyższych miejsc w rankingach przygotuje cię dobrze do matury.		
12. Szkoła branżowa II stopnia trwa 2 lata.		

Karta pracy 3.10.1

Nazwa instytucji

.....

Adres

.....

.....

Oferta

.....

.....

.....

Strona internetowa

.....

Jakie informacje możesz uzyskać?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Karta pracy 3.10.2

Wylosowaną osobę wpisz na środku kartki. Zaproponuj 6 sytuacji, w których ta osoba może Ci pomóc.

..... 	
---------------------------	---------------------------

Jaką pomoc w wyborze szkoły i zawodu mogę otrzymać od

[illegible]

.....

.....

..... 	
---------------------------	---------------------------

.....

.....

.....

Karta pracy 4.1

Co warto brać pod uwagę, wybierając zawód?

- ☐ Prestiż zawodu
- ☐ Tradycje rodzinne
- ☐ Zainteresowania
- ☐ Wysokość zarobków
- ☐ Ryzyka zawodowe
- ☐ Ile czasu trzeba się uczyć, aby uzyskać kwalifikacje
- ☐ Sytuację na rynku pracy
- ☐ Możliwość znalezienia pracy w swojej miejscowości
- ☐ Popularność zawodu
- ☐ Opinię rodziców
- ☐ Predyspozycje
- ☐ Zdrowie
- ☐ Charakter pracy
- ☐ Warunki pracy
- ☐ Warunki zatrudnienia
- ☐ Popyt na ten zawód
- ☐ Stabilność zatrudnienia
- ☐ Własne aspiracje
- ☐ Opinię kolegów i koleżanek

Karta pracy 4.2

Informacje do znalezienia

- a) Ile punktów można otrzymać za wolontariat?
- b) Ile szkół można wskazać przy rekrutacji?
- c) Czy za ocenę ze świadectwa z języka angielskiego dostaje się punkty w rekrutacji?
- d) Jaka jest różnica w punktach w rekrutacji między oceną 4.0 a 3.0 z matematyki na świadectwie?
- e) Czy dodatkowe przedmioty ze świadectwa brane pod uwagę w rekrutacji są takie same w naborze do każdej klasy?
- f) Czy w jednej szkole można wskazać tylko jedną klasę?
- g) Czy na stronie nabor.pcss.pl są zamieszczone wszystkie szkoły, które można wybrać w rekrutacji do szkół ponadpodstawowych w Poznaniu i na terenie powiatu poznańskiego?

Karta pracy 4.8

ZAWÓD

ścieżka kształcenia	wymagane kwalifikacje
miejsca zatrudnienia	współpracownicy
zarobki	ryzyka zawodowe

Karta pracy 4.10

Co warunkuje sukces na rynku pracy?

- ☐ Szczęście
- ☐ Odpowiednio przygotowane CV
- ☐ Znajomości
- ☐ Wyższe wykształcenie
- ☐ Wykształcenie zawodowe
- ☐ Doświadczenie
- ☐ Wiek
- ☐ Fach w ręku
- ☐ Doświadczenie w pracy za granicą
- ☐ Cechy charakteru
- ☐ Odpowiednie miejsce zamieszkania
- ☐ Wsparcie rodziny
- ☐ Zabezpieczenie finansowe na starcie
- ☐ Twórcze podejście do życia
- ☐ Mobilność
- ☐ Sytuacja rodzinna
- ☐ Gotowość do uczenia się
- ☐ Odpowiednio opracowany list motywacyjny
- ☐ Ilość ukończonych kursów i szkoleń
- ☐ Dobrze opracowane portfolio zawodowe
- ☐ Umiejętność znalezienia się w odpowiednim miejscu w odpowiednim czasie
- ☐ Podejmowanie ryzyka
- ☐ Umiejętność proszenia o pomoc
- ☐ Prestiż ukończonej szkoły
- ☐ Miejsce zamieszkania

ISBN 978-83-974010-4-4